

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning som har samband med den fortsatta reformen av arbetskraftspolitiken

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ändring av lagen om arbetskraftsservice, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsmarknadsstöd och sysselsättningslagen. Propositionen utgör en del av en större helhet genom vilken man strävar efter att fortsätta reformen av arbetskraftspolitiken, förebygga utslagning och fattigdom samt göra de arbetskraftspolitiska åtgärderna mer motiverande bl.a. genom en översyn av förmånerna.

Samarbetet mellan arbetslösa arbetssökande och arbetskraftsbyråerna samt de arbetslösa sökande efter arbete på eget initiativ görs effektivare genom att betydelsen av planen för arbetssökande betonas. När arbetslösheten hotar att bli långvarig skall planen för arbetssökande vara preciserad och innehålla arbets- eller utbildningsplatser som är namngivna eller företräder en viss bransch samt vid behov andra riktade åtgärder som den arbetslösa kan söka sig till.

Som sysselsättningsfrämjande åtgärd begränsas arbetspraktiken till att gälla unga som saknar yrkesutbildning och som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd. Syftet med arbetspraktiken är fortfarande att få de unga att bekanta sig och bli förtrogna med arbetslivet. I fråga om andra arbetslösa införs en ny åtgärd som genomförs utan något anställningsförhållande, dvs. arbetslivsträning på en arbetsplats. Arbetslivsträningen stöder återvändandet till arbetslivet och ökar den arbetslösa yrkeskunskap och färdigheter på arbetsmarknaden.

Bestämmelserna om den rättsliga ställningen för dem som deltar i åtgärder som genomförs utan ett anställningsförhållande (arbets-

livsträning, arbetspraktik, arbetsprövning) föreslås bli preciserade bl.a. genom att en åtgärds längd per vecka och dag skrivs in i lagarna. Ersättningarna för resekostnader och övriga kostnader för uppehälle föreslås bli höjda och förenhetligade. För den tid arbetslivsträningen pågår betalas utöver arbetsmarknadsstödet en ersättning för uppehälle som till sitt belopp motsvarar ersättningen för uppehälle till studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Vid arbetspraktik betalas motsvarande ersättning för uppehälle till dem som varit arbetslösa i minst 500 dagar.

Villkoren för arbetsmarknadsstödet till arbetsgivaren (det sammansatta stödet) ändras genom att stödets maximitid förlängs från ett till två år per person.

Som villkor för arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd ställs att en preciserad plan för arbetssökande börjar följas när den arbetssökande har varit arbetslös i minst fem månader. En arbetslös arbetssökande som utan giltig orsak i väsentlig grad låter bli att genomföra sin plan för arbetssökande skall inte ha rätt till några förmåner på två månader. På motsvarande sätt begränsas hans eller hennes skyldighet att delta i vissa arbetskraftspolitiska åtgärder som arbetskraftsbyrån anvisar, om åtgärderna inte ingår i planen för arbetssökande.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
1.1. Allmänt	4
1.2. De arbetskraftspolitiska riktlinjerna	4
2. Nuläge	6
2.1. Lagstiftning och praxis	6
Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet	6
Sammansatt stöd	7
Arbetskraftspolitiska åtgärder som vidtas på en arbetsplats utan anställningsförhållande	7
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	8
2.3. Bedömning av nuläget	9
Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet	9
Sammansatt stöd	10
Arbetspraktik	10
Den rättsliga ställningen för dem som deltar i arbetspraktik och arbetsprövning på en arbetsplats	11
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	11
3.1. Mål och medel	11
Allmänt	11
Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet	12
Sammansatt stöd	12
Arbetspraktik och arbetsprövning på en arbetsplats	12
3.2. De viktigaste förslagen	13
Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet	13
Sammansatt stöd	13
Arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning på en arbetsplats	13
4. Propositionens verkningar	14
4.1. Ekonomiska verkningar	14
4.2. Verkningar på olika medborgargrupperns ställning	14
5. Beredningen av propositionen	15
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	15
DETALJMOTIVERING	16
1. Lagförslag	16
1.1. Lagen om arbetskraftsservice	16
1.2. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa	18
1.3. Lagen om arbetsmarknadsstöd	20
1.4. Sysselsättningslagen	23

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	23
3. Ikraftträdande.....	24
4. Lagstiftningsordning	24
LAGFÖRSLAGEN.....	27
Lag om ändring av lagen om arbetskraftsservice.....	27
Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	29
Lag om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd	31
Lag om ändring av sysselsättningslagen.....	36
BILAGA.....	38
PARALLELLTEXTER.....	38
Lag om ändring av lagen om arbetskraftsservice.....	38
Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	42
Lag om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd	46
Lag om ändring av sysselsättningslagen.....	55

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

1.1. Allmänt

I enlighet med programmet för statsminister Paavo Lipponens II regering är huvudmålet för de strategiska riktlinjerna inom arbetsförvaltningen 2001—2003 att få sysselsättningsgraden att närma sig 70 % 2003. Enligt riktlinjerna måste arbetskraftspolitiken framför allt trygga en god tillgång till arbetskraft. Efterfrågan på arbetskraft måste stödjas och verksamheten stärkas och utvidgas för att förbättra de anställdas kompetens och hjälpa dem orka i arbetslivet. Utöver detta måste arbete göras mer motiverande och utslagningen från arbetsmarknaden förebyggas.

Det allmänna målet för EU:s sysselsättnings- och socialpolitik är full sysselsättning. Detta mål försöker man nå genom att upprätthålla en hållbar ekonomisk tillväxt, skapa nya och bättre arbetstillfällen och öka den sociala samhörigheten. Den offentliga arbetskraftsservicens ställning måste stärkas på alla nivåer när det gäller att upptäcka lokala sysselsättningsmöjligheter och få den lokala arbetsmarknaden att fungera bättre. Den offentliga arbetskraftsservicen bör sträva efter att kontinuerligt förbättra kvaliteten på den service som tillhandahålls arbetsökande och arbetsgivare, utnyttja ny datateknik och utveckla ett fast samarbete med andra aktörer på arbetsmarknaden. I riktlinjerna understryks särskilt en utvidgning av arbetskraftsservicens roll och ett aktivt grepp om regionens arbetsmarknad. Samarbete med andra aktörer förbättrar sysselsättningen och regionens utveckling.

Viktiga förändringar i omvärlden är på gång för arbetsmarknadens och arbetskraftspolitikens del. Till de viktigaste hör att den elektroniska servicen ökar i betydelse och i synnerhet att kompetenskraven på arbetsmarknaden förändras.

I arbetslivet förväntas de anställda vara yrkeskompetenta, ständigt lära sig nya saker och utvecklas i sitt yrke, men de skall också

ha god förmåga till samarbete och mångsidig växelverkan samt kunna utvärdera och utforma sitt eget arbete. På arbetsmarknaden fordras å ena sidan kompetens av hög klass och specialkunskaper, å andra sidan mångkunnighet och mångsidighet. Detta återspeglas också i kvalifikationskraven på de anställda.

Den rådande centrala utvecklingstrenden inom ekonomin och på arbetsmarknaden i Finland lika väl som i i-länderna över lag är bl.a. att produktions- och arbetsfunktionerna bildar nätverk, sker i realtid och automatiseras. Den tekniska utvecklingen blir allt snabbare och ger fart åt den ekonomiska globaliseringen. Ett allmänt samhällsligt krav är hållbar utveckling, vilket också ställer nya krav på kunnandet.

En viktig trend som påverkar befolkningen och arbetskraften i Finland och Europa är befolkningens stigande medelålder. När de stora årskullarna går i pension kan det uppstå avsevärda flaskhalsar på arbetsmarknaden; uppskattningsvis 700 000 personer kommer nämligen att lämna arbetslivet under detta decennium.

För att det skall gå att möta förändringarna inom arbetslivet och förbereda sig på den samtidiga strukturella arbetslösheten och problemen med brist på arbetskraft måste de styrande effekterna av systemen i anslutning till utkomstskyddet för arbetslösa och till arbetskraftspolitiken så långt som möjligt gå i samma riktning som de grundläggande riktlinjerna för arbetskraftspolitiken. När systemen samordnas måste likväl också den sociala dimensionen inom utkomstskyddet för arbetslösa beaktas.

1.2. De arbetskraftspolitiska riktlinjerna

Utvecklandet av servicen och åtgärderna inom arbetsförvaltningen har baserat sig på den reform av arbetskraftspolitiken som trädde i kraft vid ingången av 1998 och vars centrala syfte allt igenom var att få folk att i högre grad söka arbete på eget initiativ. Inom

det arbetskraftspolitiska systemet definierades arbetslösheten, när den betraktas som ett förhållande mellan individen och samhället, som arbetssökande på heltid.

I december 2000 tillsatte arbetsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda en fortsatt reform av arbetskraftspolitiken. Arbetsgruppen skulle bereda den andra fasen av den arbetskraftspolitiska reformen, dvs. de åtgärder som krävs för att reformen skall kunna fortsätta. Arbetsgruppen förutsattes i sitt arbete behandla de evalueringsundersökningar som gjorts av reformen och slutsatserna av dem.

I sitt betänkande (Toinen aalto — työvoimapolitiikan uudistuksen jatkaminen, Arbetsförvaltningens publikation 269) av den 31 januari 2001 lade arbetsgruppen fram ett förslag till arbetskraftspolitiska riktlinjer för de närmaste åren. I betänkandet påpekas att utgångspunkterna för 1998 års grundläggande reform av arbetskraftspolitiken ännu gäller. Syftet med arbetsgruppens förslagspaket är dels att justera det nuvarande arbetskraftspolitiska systemet för att det bättre skall motsvara det läge som kommer att råda under de närmaste åren, dels att genom nya politiska initiativ finna lösningar i fråga om hur resurserna kan utnyttjas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt samt hur resultaten av verksamheten kan förbättras. I förslagen betonas att arbetsmarknaden och Arbetskraftsbyråernas kundstruktur är olika i olika delar av landet och att Arbetskraftsbyråernas verksamhetsbetingelser bör förbättras.

Förslagen består av definitioner av Arbetskraftsservicens huvudsakliga uppgifter och prioritetsordning, förslag i anslutning till serviceprocessen, i synnerhet när det gäller att förbättra servicen till arbetsgivarna samt precisera servicen till de arbetssökande och göra den smidigare, förbättringar när det gäller effekterna av de aktiva arbetskraftspolitiska åtgärderna och inriktningen av dem, en utveckling av nätet av Arbetskraftsbyråer och av ledningen och styrningen, en ökning av den service som skaffas för långtidsarbetslösa, en utveckling av kompetensen bland de anställda inom Arbetsförvaltningen, dimensioneringen av de arbetskraftspolitiska programmen 2002 samt den undersökning av verksamheten som skall göras 2002—2003.

Viktiga principer och förslag med tanke på de författningsändringar som föreslås i denna proposition var bl.a. att

— dynamiken på arbetsmarknaden och i fråga om arbetslösheten stärks,

— de arbetssökandes jobbsökande på eget initiativ betonas inom serviceprocessen,

— en viktig del av servicen till de arbetssökande består av förmedling och sökande av arbete samt den plan för arbetssökande som stöder detta och där kundens medverkan i utarbetandet och genomförandet ökas,

— Arbetskraftsservicen, de arbetskraftspolitiska åtgärderna och de arbetslösas utkomstskydd bildar en fungerande helhet som främjar de arbetssökandes sysselsättning.

Följandet av riktlinjerna för de närmaste årens arbetskraftspolitik ingår i regeringens beslut från mars 2001 om ett program för förebyggande av fattigdom och utslagning. Det förslagspaket som anknyter till riktlinjerna är mer omfattande än de lagändringar som föreslås i denna proposition. Hela förslagspaketet har beaktats när budgetpropositionen för 2002 gjordes upp.

I det nämnda regeringsbeslutet har man också beslutat vidta åtgärder som förbättrar ställningen för försörjningspliktiga mottagare av arbetsmarknadsstöd och gör de arbetskraftspolitiska åtgärderna mer motiverande. Regeringen har avlåtit separata propositioner som gäller en höjning av barn tilläggen i anslutning till arbetsmarknadsstödet (RP 125/2001 rd) samt en höjning av de ersättningar för kostnaderna för uppehälle som betalas medan en person deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (RP /2001 rd).

I syfte att minska den strukturella arbetslösheten och förebygga utslagning från arbetsmarknaden har man dessutom försökt intensifiera samarbetet mellan Arbetskraftsmyndigheterna och andra aktörer. I detta syfte har det inrättats och förbereds också som bäst nya tjänster för arbetslösa arbetssökande som inte kan hjälpas att ta sig ut på arbetsmarknaden bara med Arbetsförvaltningens metoder.

Utifrån beredningen i anslutning till den aktiva socialpolitiken har det getts en lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001). Lagen och den anknyttande lagstiftningen trädde i kraft den 1 september

2001. Det grundläggande syftet med den aktiva socialpolitiken är att understryka arbetskraftspolitikens prioritet och klargöra ansvarsfördelningen på så sätt att en persons hemkommun mer än förut ansvarar för bekämpningen av utslagning och för rehabilitering för arbetsmarknaden med hjälp av arbetsverksamhet. Arbetskraftspolitikens prioritet kräver att serviceprocessen effektiveras och arbetsförvaltningens resurser styrs till förebyggande av utslagning från arbetsmarknaden, detta för att en så liten del som möjligt av de arbetslösa skall börja omfattas av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Utöver åtgärderna i anslutning till den aktiva socialpolitiken är avsikten att i de största städerna 2002 inleda ett försök med jobbsökare som står utanför arbetsförvaltningen och att i anslutning till utvecklingen av systemet med arbetsmarknadsstöd införa kundservice som gemensamt tillhandahålls av kommunerna, arbetsförvaltningen och andra lokala aktörer. Dessa försök har beaktats i budgetpropositionen för 2002.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet

I samband med revideringen av arbetskraftspolitikerna tog man i bruk intervjuer för arbetssökande, som Arbetskraftsbyrån regelbundet skall ge en arbetslös arbetssökande tillfälle att delta i, samt en plan för arbetssökande som skall göras upp tillsammans med den arbetslösa arbetssökanden.

Enligt 10 c § lagen om Arbetskraftsservice (1005/1993) har en arbetslös arbetssökande rätt till en plan för arbetssökande som görs upp i samarbete med Arbetskraftsbyrån. I planen överenskomms om åtgärder som främjar sysselsättningen. Planen för arbetssökande skall göras upp senast när kunden har varit arbetslös i fem månader. Den arbetssökandes behov av service och de åtgärder som behövs för att hans eller hennes sysselsättning skall kunna underlättas bestämmer vilka frågor som tas upp vid diskussionerna och vad som

skrivs in i planen för arbetssökande. Innehållet i planen är individuellt, och olika saker betonas hos olika arbetssökande. Enligt 3 mom. i den nämnda paragrafen har en kund som har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar rätt till en reviderad plan för arbetssökande.

Arbetskraftsbyrån kan ta ställning till om en viss arbetsplats eller åtgärd lämpar sig för den arbetssökande i fråga genom en preciserad anvisning eller preciserad information eller genom att ta med arbetsplatsen eller åtgärden i den plan för arbetssökande som görs upp tillsammans med personen. Om en arbetssökande vägrar att ta emot ett arbete eller delta i en åtgärd kan detta påverka denna persons rätt till arbetslöshetsdagpenning bara om Arbetskraftsbyrån har kommit med en preciserad anvisning.

En förutsättning för skyldigheten att ta emot ett arbete eller delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd är enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa att Arbetskraftsmyndigheten anvisar arbetet eller en sysselsättningsfrämjande åtgärd som avses i lagen. Skyldigheten enligt 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) gäller arbete som Arbetskraftsmyndigheten anvisar, skyldigheten enligt 8 § utbildning som Arbetskraftsmyndigheten anvisar och skyldigheten enligt 9 § åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonitionen eller andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäliga, t.ex. arbetspraktik eller arbetsprövning. Den som får arbetslöshetsdagpenning är enligt 7 § dessutom skyldig att ta emot ett på något annat sätt individuellt erbjudet arbete. I praktiken kan denna skyldighet konkretiseras i en situation då en arbetsgivare erbjuder arbete direkt åt en arbetslös arbetssökande och dessutom på eget initiativ meddelar Arbetskraftsmyndigheten om en eventuell vägran att ta emot arbetet. Motsvarande bestämmelser finns för arbetsmarknadsstödet del i 17—20 § lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993).

I 10 e § lagen om Arbetskraftsservice bestäms om arbetslösa arbetssökandes samarbetskyldighet vid uppgörandet av en plan för arbetssökande och i samband med åtgärder om vilka överenskommit i en sådan

plan. Att planen genomförs är ingen förutsättning för att en person skall få arbetslöshetsförmåner, utan för att någon skall nekas förmånerna krävs också här en separat individuell anvisning.

Redan före den arbetskraftspolitiska reformen har man strävat efter att stödja aktivitet och egna initiativ genom omorganiseringar, t.ex. ändringen av villkoren för arbetsmarknadsstöd till unga och den vid samma tillfälle gjorda ökningen av utbildningsmöjligheter och andra aktiva åtgärder, den revidering av utkomstskyddet för arbetslösa där bestämmelserna om arbetsvillkoret och grunderna för fastställande av dagpenning och delvis bestämmelserna om den maximala utbetalningstiden för utkomstskyddet för arbetslösa ändrades samt stödsystemen för arbetslösas utbildning på eget initiativ. Principerna för reformen av arbetskraftspolitiken har tillämpats och preciserats också inom främjandet av invandrarers integration. Lagen om främjande av invandrarers integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) trädde i kraft den 1 maj 1999. Enligt den är villkoret för erhållande av integrationsstöd att invandrarerna deltar i uppgörandet av en integrationsplan tillsammans med arbetskraftsbyrån och kommunen samt följer planen.

Förändringarna inom arbetslivet och på arbetsmarknaden samt utvecklingen inom den elektroniska servicen har lett till ändringar i arbetskraftspolitiken, i synnerhet i arbetsförmedlingen. I arbetskraftsbyråernas arbete har det blivit vanligare med personlig information och allmän informationsverksamhet i stället för att någon anvisas ett arbete eller en åtgärd. Samtidigt har antalet anvisningar i fråga om specifika arbeten minskat avsevärt. Under perioden 1997—1999 minskade arbetsanvisningarna från 152 000 till 74 000, dvs. till mindre än hälften, och antalet anvisningar har efter det stannat på en lägre nivå än den tidigare.

Det totala antalet fall där ersättningen till mottagare av utkomstskydd för arbetslösa eller av arbetsmarknadsstöd avbryts för en viss tid (karens) har inte ändrats nämnvärt trots ändringarna i anvisningspraxis. Däremot har fördelningen av dessa karenstider förändrats avsevärt: karenstiderna efter avbrytande av arbetet är ungefär lika många som tidigare,

antalet karenstider på grund av vägran att ta emot arbete har minskat, men karenstiderna på grund av vägran att delta i en åtgärd eller avbrytande av en åtgärd har ökat i motsvarande grad. Antalet platser som har besatts genom en preciserad anvisning har minskat bara lite i relation till nedgången i antalet anvisningar. Den rätt obetydliga nedgången i fråga om antalet platser som har besatts genom anvisning i relation till det minskade antalet anvisningar visar att resultaten av denna verksamhet har blivit klart bättre.

Sammansatt stöd

Avsikten med det sammansatta stöd som togs i bruk i samband med reformen av arbetskraftspolitiken är att effektivisera samordningen av arbetsmarknadsstödet och de aktiva åtgärderna, i syfte att förebygga utslagning hos dem som har varit arbetslösa i över 500 dagar. Med hjälp av det sammansatta stödet försöker man förbättra möjligheterna i synnerhet för allmännyttiga sammanslutningar inom den tredje sektorn att ge sysselsättning och på så sätt överföra resurser från passiva system för utkomststöd till aktiva åtgärder.

Sammansatt stöd kan beviljas för främjandet av en och samma persons sysselsättning för högst ett år. Den som har varit sysselsatt i ett år kan därefter sysselsättas på nytt med sammansatt stöd, om han eller hon har betalats arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetsdagpenning för 500 dagar och har rätt till arbetsmarknadsstöd.

Till arbetsvillkoret enligt utkomstskyddet för arbetslösa räknas en tredjedel av det arbete som utförs med sammansatt stöd, dock högst 16 kalenderveckor.

Arbetskraftspolitiska åtgärder som vidtas på en arbetsplats utan anställningsförhållande

Arbetskraftsbyrån kan anvisa en arbetslös arbetssökande arbetspraktik på en arbetsplats. Praktikanten står inte i anställningsförhållande till vare sig den som tillhandahåller praktikplatsen eller till arbetskraftsbyrån. Den uttryckliga avsikten med arbetspraktik är att göra den arbetssökande bekant med arbetet och med arbetslivet. Målet är också att

skapa en grund för en anställning.

Den som får yrkesvägledning eller är handikappad kan som stöd anvisas arbetsprövning på en arbetsplats. Den som deltar i arbetsprövning kan betalas dagtraktamente och ersättning för kostnader enligt förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice (1253/1993).

För den tid arbetspraktik pågår kan arbetskraftsbyrån bevilja en arbetslös arbetssökande sysselsättningsstöd i syfte att trygga uppehållet. Samma person kan betalas sysselsättningsstöd för högst en 10 månader lång praktiktid åt gången.

En praktikant som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd betalas inget sysselsättningsstöd. Däremot betalas praktikanten arbetsmarknadsstöd till fullt belopp för den tid praktiken pågår. En praktikant kan få arbetsmarknadsstöd för en praktiktid på högst 12 månader. Av särskilda skäl, t.ex. för att förhindra utslagning från arbetsmarknaden, kan den tid flera praktikavtal sammanlagt kan vara i kraft uppgå till högst 18 månader.

Till den som har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden eller arbetsmarknadsstöd för 500 dagar på grund av arbetslöshet betalas för praktiktiden vid sidan av arbetsmarknadsstöd också 30 mk per praktikdag i ersättning för uppehälle. Ersättningen för uppehälle har ändrats till euro (5,05 euro) genom den lag om ändring av 11 a och 24 § lagen om arbetsmarknadsstöd (637/2001) som träder i kraft vid ingången av 2002.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

De övriga nordiska länderna och också vissa EU-länder utanför Norden har strävat efter att systematisera processen med arbetskraftsservice med hjälp av planer för arbetssökande. Likaså har kravet för förmåner under arbetslöshetstiden i dessa länder allmänt varit att personen söker arbete aktivt och på eget initiativ.

I Sverige bestäms i lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997/238) om skyldigheten för en arbetslös arbetssökande att medverka till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med arbetsförmedlingen samt att ef-

ter 100 dagar av arbetslöshet medverka till att en preciserad handlingsplan upprättas (aktivitetsgaranti). I aktivitetsgarantiplanen kan arbetsförmedlingens alla tjänster och åtgärder inkluderas samt den geografiska och professionella rörligheten utvidgas. Både arbetsförmedlingen och den arbetslös sökande förbinder sig att följa planen. Aktivitetsgarantin gäller tills den arbetslös sökande har haft ett fast anställningsförhållande i minst 6 månader eller så länge det är arbetskraftspolitiskt motiverat. Det är ändå alltid den arbetslös sökande som ansvarar för att planen genomförs. Om den arbetslös sökande inte medverkar till att planen upprättas eller i övrigt försummar överenskomna åtgärder skall arbetsförmedlingen informera den instans som betalar ut arbetslöshetsersättningen, som i sin tur utifrån en utredning beslutar om personens rätt till denna ersättning. En strängare uppföljning och praxis när det gäller villkoren för arbetslöshetsersättning trädde i kraft den 5 februari 2001, så det saknas fortfarande erfarenheter av effekterna.

Också i Danmark har det i lagstiftningen tagits med bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes skyldighet att vara med om att upprätta en individuell plan som syftar till sysselsättning. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om de arbetslös sökandes skyldighet att delta i de aktiveringsåtgärder som arbetskraftsbyrån tillhandahåller. En arbetslös arbetssökande har rätt till en arbetslöshetsperiod som varar i ett år och en s.k. aktiv period som varar i tre år. Senast efter ett års arbetslöshet görs det upp en handlingsplan för den arbetslösa. I denna plan kan alla sysselsättningsfrämjande tjänster och åtgärder sys ihop. Åtgärderna kan kombineras till åtgärds paket för en längre tid. Om någon underlåter att aktivt söka arbete leder det till olika långa karenstider inom utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning. Arbetslösa arbetssökande som är under 25 år och saknar yrkesutbildning måste också för att inte gå miste om sin arbetslöshetsersättning delta i alla åtgärder eller i en yrkesutbildning som alltid varar i 18 månader. En arbetslös arbetssökande som under den aktiva perioden inte deltar i upprättandet av en plan för arbetssökande eller i åtgärder som har överenskomits i den kan gå miste om sin arbetslöshets-

ersättning. Den arbetslösa återfår sin rätt till arbetslöshetsersättning först efter att ha varit i arbete i olika långa perioder. Arbetsvillkorets längd beror på kundens situation och på orsakerna till vägran samt på vad vägran gäller. Liksom i Sverige underrättar arbetskraftsbyrån den instans som betalar ut arbetslöshetsersättningen, om åtgärder som har överenskommits i aktivitetsplanen försummas. Utifrån en utredning beslutar arbetslöshetskassan om den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsersättning. Den arbetslösa arbetssökande har rätt att få veta att arbetslöshetskassan har blivit informerad i frågan.

I Norge håller man som bäst på och reviderar lagstiftningen om arbetslösa arbetssökandes rättigheter och skyldigheter. Landet har låg arbetslöshet, och de arbetslösa arbetssökande ansvarar i regel själva för att en plan för arbetssökande görs upp i början av arbetslösheten. Arbetskraftsbyråns uppgift är närmast att hjälpa till med att anpassa planen till den lokala arbetsmarknaden. Sysselsättningsfrämjande handlingsplaner och individuella sådana görs upp i samarbete mellan kunden och arbetskraftsbyrån främst när det handlar om långtidsarbetslösa och handikappade. För närvarande förekommer i Norge inga separata sanktioner mot den som underlåter att söka sig till tjänster och åtgärder som har överenskommits i en plan för arbetssökande.

I Storbritannien upprättas ett avtal mellan den arbetssökande och arbetskraftsbyrån (jobseeker's agreement). Avtalet är en förutsättning för att den arbetssökande skall betalas arbetslöshetsersättning. Ansökan om arbete förnyas varannan vecka. Om kunden inte visar någon aktivitet eller om det annars bedöms att han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande gör arbetskraftsbyrån en utredning, och därefter fattas behövliga beslut om att dra in arbetslöshetsersättningen för en viss tid. Den längsta karenstiden är sex månader.

I Portugal och Holland ingår en plan för arbetssökande i arbetskraftsservicen. Båda länderna har en låg arbetslöshetsgrad, och det görs en noggrann uppföljning av de åtgärder som avtalas i planen för arbetssökande. I Holland ger man i detalj akt på om planen följs. Försummelser leder omedelbart till ett

utlåtande till den myndighet som betalar ut arbetslöshetsersättningen. Om en kund i Portugal vägrar att delta i service eller åtgärder som har avtalats i planen, är den primära strävningen att göra upp en ny plan. Upprepad vägran leder till att kunden går miste om ersättningen och måste vara i arbete i 18 månader innan han eller hon kan få arbetslöshetsersättning på nytt.

2.3. Bedömning av nuläget

Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet

Syftet med effektivare arbetskraftspolitiska åtgärder är att öka dynamiken på arbetsmarknaden samt att förhindra utslagning och ingripa vid hotande utslagning så tidigt som möjligt. Planen för arbetssökande är det viktigaste ledet i serviceprocessen. I planen definieras kundens mål och de åtgärder som behövs för att hans eller hennes möjligheter till sysselsättning skall förbättras. Alla nivåer inom arbetsförvaltningen har anammat betydelsen av planer för arbetssökande. Det som behöver utvecklas är planernas kvalitet och effektivitet, i synnerhet diskussioner med den arbetssökande om konkreta fortsatta åtgärder och inkludering av dem i planerna.

När det gäller utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet står bestämmelserna om skyldigheten att ta emot arbete och delta i åtgärder för närvarande delvis i konflikt med de mål som tillämpas inom andra system och som syftar till egna initiativ inom sökandet av arbete: för att behålla sin rätt till förmånerna behöver de arbetssökande bara reagera på preciserade anvisningar, som i praktiken kommer från myndigheten. Någon skyldighet att förkorta arbetslösheten genom att söka arbete på eget initiativ har den arbetssökande inte enligt bestämmelserna. Å andra sidan är det med tanke på rättssäkerheten samt överskådligheten i fråga om de arbetssökandes rättigheter och skyldigheter problematiskt att det åtminstone i teorin föreligger en skyldighet att reagera också på en sådan anvisning om en arbetskraftspolitisk åtgärd som inte finns inskriven i planen för arbetssökande och som till och med kan stå i

konflikt med en persons plan för arbetssökande.

Utifrån de evalueringsundersökningar som har gjorts av effekterna av den arbetskraftspolitiska reformen är det uppenbart att realiseringen och anammandet av rättigheter och skyldigheter är den av de tre grundpelarna för den arbetskraftspolitiska reformen (systematisering och revidering av serviceprocessen, åtgärder i anslutning till förhindrandet av utslagning samt de arbetslösas rättigheter och skyldigheter) som har kommit i bakgrunden. I och för sig har det också i akademiska undersökningar setts som en nödvändig politisk linjering att sökandet av arbete på eget initiativ utgör en hörnsten i reformen.

En praxis för utkomstskydd för arbetslösa som baserar sig på att personer bara anvisas arbete eller åtgärder har blivit otillfredsställande med tanke på rättssäkerheten och också med tanke på systemets legitimitet. Som ett led i beredningen när det gäller att göra det mer motiverande att arbeta har det gjorts en tvådelad undersökning av karensen inom utkomstskyddet för arbetslösa. Undersökningen finansierades av social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet och Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf. I undersökningens slutrapport (Työttömyysturvan karensi, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter 2001:4) konstateras som resonande diskussion och slutsats bl.a. att karensen som institution inom utkomstskyddet för arbetslösa tycks vara utsatt för något slag av korstryck.

Faktorer som legitimerar karensen är bl.a. strukturen hos utkomstskyddet för arbetslösa, i synnerhet arbetsmarknadsstödet långvarighet och avsaknad av motprestationer. Vidare faller det sig naturligt att motivera karensystemets existens utifrån allmän försäkringslogik. Det finns ingen anledning att ersätta självförvållade försäkringsfall till fullt belopp.

Å andra sidan är karensförfarandet enligt undersökningen förknippat med vissa problem. Karensen — uttryckligen karensen vid vägran — är betingad av anvisningspraxis. Även om karensförfarandet regleras i detalj i lagstiftningen är processens början, eller rättare sagt processens inledningsfas, oreglerad. I och med att den informerande arbetsför-

medlingen ökar blir användningen av förpliktande anvisningar i hög grad beroende av verksamhetskulturen vid de olika arbetskraftsbyråerna. Sannolikheten för att en arbetslös skall hotas av karens beror således åtminstone delvis på var han eller hon bor. På så sätt håller karensen inom utkomstskyddet för arbetslösa som en sanktion för "felaktigt" arbetsmarknadsbeteende på att bli mer slumpmässig och oförutsebar än förut. Samtidigt blir rättsäkerheten lidande inom hela systemet.

Sammansatt stöd

Erfarenheterna av det sammansatta stödet och responsen från dem som tillhandahåller sysselsättningen visar att en stödperiod på 12 månader är för kort. Perioden av arbete med sysselsättningsstöd avbryter arbetslösheten, men förbättrar inte i alla situationer en persons färdigheter på arbetsmarknaden tillräckligt. En lösning som har föreslagits i flera sammanhang är att stödperioden förlängs jämfört med nuläget t.ex. genom att stödet graderas.

Arbetspraktik

Utifrån arbetsministeriets uppföljning av statistik och andra utredningar är det uppenbart att arbetspraktiken inom arbetskraftspolitiken har etablerats i den form som den fick genom ändringarna av arbetsmarknadsstödet till unga.

I praktiken begränsar sig arbetspraktiken till unga, huvudsakligen sådana som omfattas av arbetsmarknadsstödet och som annars inte skulle få denna förmån. I fråga om de unga har effekterna av praktiken varit goda, i synnerhet som stöd när det gäller att söka sig till en utbildning. I andra grupper av arbetslösa (25 år fyllda, arbetspraktik som med stöd av sysselsättningsförordningen ordnas för dem som har rätt till arbetslöshetsdagpenning) utnyttjas arbetspraktik i ringa omfattning.

Både bland de arbetssökande och inom arbetsförvaltningen har arbetspraktiken fått stämpeln av en åtgärd som riktar sig till unga och som andra grupper av arbetssökande varken söker sig till eller blir anvisade.

Syftet med arbetspraktiken är att göra unga

som saknar nämnvärd erfarenhet av arbetslivet och i de flesta fall också yrkesutbildning förtrogna med arbetslivet eller med en bransch. Därför har arbetslösa med tidigare arbetserfarenhet rentav upplevt tanken på att delta i arbetspraktik som förnedrande.

Nivån på utkomstskyddet för dem som deltar i arbetspraktik avviker inte nämnvärt från nivån på skyddet under tiden för arbetslöshet, med undantag för unga som saknar yrkesutbildning och som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd. Således är inte heller de ekonomiska sporrarna att delta i arbetspraktik tillräckliga i synnerhet för försörjningspliktiga arbetslösa.

Den rättsliga ställningen för dem som deltar i arbetspraktik och arbetsprövning på en arbetsplats

Arbetsavtalslagen (55/2001) tillämpas inte på arbete om vilket föreskrivs i en speciallag. I sysselsättningslagen (275/1987) och lagen om arbetsmarknadsstöd bestäms uttryckligen att den som utför arbetspraktik inte står i ett anställningsförhållande som avses i arbetsavtalslagen. I fråga om dem som deltar i arbetsprövning på en arbetsplats finns motsvarande bestämmelse i 9 § förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice. Således har de som deltar i arbetspraktik eller arbetsprövning en klart annan ställning än de anställda. Den arbetsrättsliga lagstiftningen skall tillämpas på praktikanter endast om detta föreskrivs separat.

Rättigheterna och skyldigheterna för personer i anställningsförhållande bestäms enligt arbetslagstiftningen, där arbetsavtalslagen är den viktigaste lagen med tanke på ställningen för de anställda. I propositionen om arbetsavtalslagen (RP 157/2000 rd) är utgångspunkten att om det bestäms att arbetsavtalslagen inte skall tillämpas på en arbetsform, måste det genom en speciallag föreskrivas om de villkor på vilka man skall utföra eller låta utföra arbetet. I speciallagarna skall således tillräckligt exakt anges vilken rättslig ställning den som utför ett arbete har. Detta beror på den tvingande karaktären hos 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen. Principen kan härledas också ur 80 § 1 mom. Finlands grundlag.

För närvarande är arbetarskyddet för dem

som deltar i arbetspraktik och arbetsprövning samt skyddet i fall av olycksfall och skadeståndsansvar reglerat i lag. Däremot innehåller lagen inga bestämmelser om den kortaste eller längsta praktiktiden per dag och inte heller några andra bestämmelser om rätt till vila.

Ett arbetspraktikförhållande bygger på ett skriftligt avtal mellan arbetskraftsbyrån och den som tillhandahåller praktikplatsen. Det är staten, inte den som tillhandahåller praktikplatsen, som ansvarar för det vederlag som betalas för arbetspraktiken. I praktiken bestäms ställningen och arbetsvillkoren för praktikanter med arbetsmarknadsstöd i stor utsträckning enligt villkoren i praktikavtalet. Praktikanten är juridiskt sett inte avtalspart i praktikavtalet. Den rättsliga ställningen för den som deltar i arbetspraktik bestäms således i hög grad genom avtal och dessutom på så sätt att praktikanten som stående utanför avtalet har rättigheter men också, åtminstone indirekt, skyldigheter enligt det som bestäms i avtalet.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Allmänt

Allmänt taget är syftet med ändringarna att understryka att de arbetssökande alla är individer med olika servicebehov. Genom sådana högklassiga och mer detaljerade planer för arbetssökande som beaktar olikheterna mellan regionerna stöds de arbetssökandes egen aktivitet och möjligheter till sysselsättning på ett så tidigt stadium av arbetslösheten som möjligt. Ändringarna av innehållet i de arbetskraftspolitiska åtgärderna och av förmånerna i anslutning till dem skall motivera de arbetslösa att delta i åtgärder samt trygga de ekonomiska möjligheterna att delta i synnerhet för de arbetslösa vars sysselsättning åtgärderna bedöms gynna mest men för vilka deltagandet i en åtgärd kan leda till avsevärda resekostnader eller andra kostnader för uppehälle.

Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet

Syftet med ändringen är att vikten av att aktivt söka arbete skall betonas genom att betydelsen av den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om arbetskraftsservice understryks. Ett särskilt mål med förslagen är att förebygga långtidsarbetslöshet genom att sökandet av arbete aktiveras i det skede av arbetslösheten då risken för långtidsarbetslöshet är uppenbar samt att göra de arbetslösa rättigheter och skyldigheter överskådliga. De föreslagna ändringarna förbättrar rättssäkerheten samt samordningen av förutsättningarna för utkomstskydd för arbetslösa med det arbetskraftspolitiska systemet. Genom att betona den ställning planen för arbetssökande har samt genom andra åtgärder strävar man efter att också vid gränsdragningen mellan arbetslöshet och annan verksamhet förbättra rättskyddet för den som får arbetslöshetsförmåner. Målet är att den arbetslösa skall ha bättre förhandskunskaper än nu t.ex. om hur de studier som ingår i hans eller hennes planer påverkar rätten till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd.

Det är också viktigt mellan en arbetssökandes skyldigheter och rättigheter. Därför skall de som behöver arbetskraftsbyråns ställningstaganden och stöd när de söker arbete också erbjudas dem. Av denna anledning är strävan att utveckla servicen till arbetssökande kunder i riktning mot en avtalskundrelation. Då fungerar planen för arbetssökande som arbetskraftsbyråns serviceförbindelse och på motsvarande sätt som den arbetslösa förbindelse att stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete.

Den viktigaste förutsättningen för att servicen och åtgärderna skall ha effekt och leda till resultat är att den arbetssökande själv är aktiv och medverkar. Utgångspunkten i hela den serviceprocess som gäller arbetslösa är principen att arbetslöshet, när den betraktas som ett förhållande mellan individen och staten, innebär arbetssökande på heltid och en fortsatt utveckling av de egna möjligheterna till sysselsättning. Denna princip innebär att kunden inte bara förbinder sig att söka avlönat arbete utan också att förbättra sina färdigheter på arbetsmarknaden på det sätt som anges i planen för arbetssökande. Det som kommer i fråga är arbetsförvaltningens alla tjänster samt avtalade metoder som tillämpas på eget initiativ eller är av hobbykaraktär. Detta betyder i sin tur att arbetsförvaltningen aktivt skall tillhandahålla sysselsättningsfrämjande service, ge akt på att planerna för arbetssökande faktiskt genomförs och se till att serviceprocessen framskrider smidigt.

För att de arbetslösa rättigheter och skyldigheter skall vara överskådliga är det viktigt att arbetskraftsbyrån ger de arbetslösa heltäckande information om deras rättigheter och skyldigheter, inklusive skyldigheten att genomföra planen för arbetssökande. Lagen om arbetskraftsservice har genom en lag som trädde i kraft den 1 september 2001 redan utökats med en bestämmelse i 10 a § 2 mom. om skyldigheten att ge information.

Sammansatt stöd

Syftet med det sammansatta stödet är att öka dynamiken på arbetsmarknaden genom att erbjuda möjligheter till arbete för arbetslösa arbetssökande vars arbetsinsatser det annars knappast alls finns någon efterfrågan för på arbetsmarknaden. En ettårsperiod med sammansatt stöd räcker inte i alla situationer för att förbättra färdigheterna på arbetsmarknaden så mycket att den sysselsatta efter stödperioden kan ta sig ut på den fria arbetsmarknaden. Därför förlängs stödperiodens maximilängd.

Arbetspraktik och arbetsprövning på en arbetsplats

Ökningen av arbetspraktikens betydelse som ett led i valet av metoder inom arbetskraftspolitiken står i samklang med de grundläggande riktlinjerna för reformen av arbetskraftspolitiken. Om dynamiken skall kunna ökas genom att fler fås att börja delta i olika åtgärder och aktiviteten att söka arbete vid behov kunna upprätthållas genom upprepade perioder måste tyngdpunkten föras över på lätta, kortvariga och kostnadsmässigt förmånliga åtgärder. De åtgärder som vidtas utan ett anställningsförhållande kan ge nya möjligheter att bekämpa långtidsarbetslöshet

och utslagning. Dessutom leder ändringen till ett aktivare utnyttjande av resurserna inom arbetsmarknadsstödet.

Av de nämnda orsakerna ökas verksamheten av praktiktyp i valet av arbetskraftspolitiska metoder för arbetslösa över 25 år i allmänhet och för en s.k. ny aktiv period enligt 10 c § 3 och 4 mom. lagen om arbetskraftservice i synnerhet. Andelen personer som inleder arbetspraktik skall öka i förhållande till alla som börjar delta i en åtgärd. För att målen skall nås skall systemet med arbetspraktik enligt förslaget utvecklas för att bättre beakta behoven hos unga med utbildning och hos den vuxna befolkningen.

3.2. De viktigaste förslagen

Utarbetande av en plan för arbetssökande samt samarbetskyldighet

Inga ändringar föreslås i principerna för den serviceprocess för arbetslösa arbetssökande vilken består av periodiska intervjuer för arbetssökande, planer för arbetssökande och förnyande av planerna eller i arbetskraftsservicens innehåll. Strävan är fortfarande att börja göra upp en plan för arbetssökande i ett så tidigt skede av arbetslösheten som möjligt.

Enligt förslaget skall planen för arbetssökande specificeras till en preciserad plan, om personens arbetslöshet drar ut på tiden eller om det annars framgår att han eller hon behöver stöd och vägledning. Senast när arbetslösheten har varat i fem månader skall det i planen för arbetssökande tas ställning till vilka sysselsättningsfrämjande åtgärder som skall vidtas, vem som ansvarar för realiseringen, när åtgärderna vidtas och hur de följs upp. De åtgärder om vilka avtalas gemensamt skall vara preciserade. Planen för arbetssökande skrivs ut åt kunden och under-tecknas. I utskriften av planen reserveras plats för rapporter om hur de avtalade åtgärderna har genomförts. Härigenom understryker man kundens egen aktiva roll men säkerställer också att planen blir genomförd. Om det vid uppföljningen kommer fram att planen inte genomförs på det sätt man har räknat med, skall arbetskraftsbyrån utreda orsakerna och planen vid behov utan dröjsmål ändras

på så sätt att den kan genomföras. Utgångspunkten är att planen för arbetssökande skall ses över om kunden ber om det.

Om planen inte genomförs på grund av väsentlig försummelse från kundens sida och det inte finns någon giltig orsak till försummelsen, är följden enligt förslaget att utkomstskyddet för arbetslösa dras in för en viss tid.

Sammansatt stöd

Den maximala tid för vilken stöd betalas ut till någon som är berättigad till sammansatt stöd förlängs på så sätt att arbetsgivaren kan beviljas stöd för sysselsättning i högst två år. För de 12 första månaderna betalas arbetsgivaren sammansatt stöd till nuvarande belopp och för de 12 följande månaderna bara arbetsmarknadsstöd.

Arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning på en arbetsplats

Som sysselsättningsfrämjande åtgärd begränsas arbetspraktiken till att gälla unga under 25 år som saknar yrkesutbildning och omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd. Syftet med arbetspraktiken är fortfarande att få de unga att bekanta sig och bli förtrogna med arbetslivet.

I fråga om andra arbetslösa som får arbetsmarknadsstöd och omfattas av systemet med utkomstskydd för arbetslösa införs en ny åtgärd som genomförs utan något anställningsförhållande, dvs. arbetslivsträning på en arbetsplats. Ett viktigt syfte med arbetslivsträningen är att stödja återvändandet till arbetslivet och öka den arbetslösas yrkeskunskap och färdigheter på arbetsmarknaden. Därför är villkoret för arbetslivsträning att den som tillhandahåller åtgärden förbinder sig att tillsammans med arbetskraftsbyrån delta i utvärderingen av den arbetslösas yrkeskunskap och hur den utvecklas.

Ersättningarna för de resekostnader och övriga kostnader för uppehälle som uppkommer under tiden för de arbetskraftspolitiska åtgärderna skall enligt förslaget göras enhetligare. Under arbetslivsträning och arbetsprövning på en arbetsplats betalas ersättning för uppehälle till ett belopp som motsvarar den er-

sättning för uppehälle som betalas studerande som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. För ersättning av resekostnaderna och övriga kostnader för uppehälle till dem som med sysselsättningsstöd deltar i arbetslivsträning kan sysselsättningsstödet beviljas till förhöjt belopp på det sätt som närmare bestäms i sysselsättningsförordningen. De förmåner som beviljas under arbetspraktik motsvarar de nuvarande.

Bestämmelserna om den rättsliga ställningen för dem som deltar i åtgärder som genomförs utan ett anställningsförhållande (arbetslivsträning, arbetspraktik, arbetsprövning) föreslås bli preciserade bl.a. genom att en åtgärds längd per vecka och dag skrivs in i lagarna.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Syftet med de föreslagna ändringarna är att trygga det avlönade arbetets prioritet, effektivt arbetssökande på eget initiativ, förbättra tillgången till arbetskraft och bekämpa långtidsarbetslöshet. Om ändringarna genomförs blir verkningarna på längre sikt att utgifterna för arbetslösheten, t.ex. utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa och för utkomststödet, minskar.

Ändringarna bedöms inte ha några nämnvärda verkningar på utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa 2002.

De ändrade villkoren för ersättningar för uppehälle och den höjda ersättningsnivån leder 2002 till att utgifterna för arbetsmarknadsstödet ökar med 3,364 miljoner euro, och förlängningen av det sammansatta stödets maximilängd ökar på motsvarande sätt utgifterna med 1,682 miljoner euro. De ändrade villkoren för arbetsmarknadsstöd riktar sig till stödtagare som har varit arbetslösa i över fem månader, och de sänker för sin del utgifterna för arbetsmarknadsstöd med uppskattningsvis 8,409 miljoner euro.

Ersättningarna för uppehälle är inte skattepliktig inkomst. Förmånerna inom systemen med bostadsbidrag och utkomststöd utgör s.k. prioriterad inkomst. Således inverkar ändringarna av dessa ersättningar och förmåner inte på intäkterna av skatter och avgifter,

och inte heller på utgifterna för bostadsbidrag eller utkomststöd.

4.2. Verkningar på olika medborgargrupperns ställning

I juni 2001 var den genomsnittliga längden på alla avslutade fall av arbetslöshet 19 veckor. I ca 80 % av fallen upphör arbetslösheten innan den har varat sex månader. På motsvarande sätt leder nästan hälften av arbetslöshetsperioder som har varat sex månader till långtidsarbetslöshet. Arbetslösheten är långvarigare än i genomsnitt särskilt bland dem som får arbetsmarknadsstöd och hos dem som har fyllt 55 år och får inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning.

Av de arbetslösa arbetsökande är för närvarande i genomsnitt ca 120 000 medlemmar av en arbetslöshetskassa, och drygt 15 000 får grunddagpenning. Förslaget att ställa planen för arbetsökande som villkor för arbetslöshetsdagpenning gäller inte dem som vid lagens ikraftträdande är berättigade till arbetslöshetsdagpenning med stöd av den s.k. rätten till tilläggsdagar. Således omfattas i genomsnitt knappt 30 000 personer med arbetslöshetsdagpenning och drygt 90 000 personer berättigade till arbetsmarknadsstöd av effektivare service och samarbetskyldighet. På största delen av de nämnda mottagarna av arbetsmarknadsstöd tillämpas lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Med hjälp av det sammansatta stödet kan i genomsnitt 15 000 långtidsarbetslösa sysselsättas 2002. Sysselsättningsstödet till arbetsgivaren betalas till samma belopp som för närvarande. En eventuell höjning av nivån på arbetsmarknadsstödet avspeglar sig också i det stödbelopp som betalas till arbetsgivaren.

De som deltar i arbetspraktik och arbetslivsträning och som får ersättning för uppehälle uppgår i genomsnitt till ca 2 000 och de invandrare som deltar i integrationsfrämjande åtgärder på motsvarande sätt till ca 2 500. De disponibla inkomsterna för den som deltar i arbetslivsträning ökar med i genomsnitt 150,50 euro i månaden jämfört med om han eller hon nu hade deltagit i arbetspraktik. För den som deltar i arbetslivsträning utanför sin pendlingsregion ökar inkomsterna med 301 euro i månaden. Redan nu skulle inkomster-

na för personer med rätt till ersättning för uppehälle (har fått arbetslöshetsdagpenning för den maximala tiden eller arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet för 500 dagar) ha ökat med 42 eller 192 euro i månaden jämfört med nuläget.

Inga ändringar föreslås i de ersättningar för kostnader för uppehälle som betalas vid arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

5. Beredningen av propositionen

En majoritet av medlemmarna i arbetsgruppen för en aktiv socialpolitik föreslog i sin promemoria (Social- och hälsovårdsministeriet, arbetsgrupps-PM 1999:20) att som villkor för arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd ställs att de avtalade planerna följs. Den arbetssökande är skyldig att på det sätt som avtalas i planen visa att han eller hon har följt planen.

Regeringen bestämde genom ett beslut av den 15 juni 2000 om åtgärder för att höja sysselsättningsgraden och förhindra utslagning och fattigdom att arbetsgruppens förslag skall genomföras. I övrigt baserar sig propositionen på regeringens beslut från mars 2001 om ett åtgärdsprogram för förebyggande av fattigdom och utslagning, där också genomförandet av förslaget om förpliktande planer för arbetssökande nämns.

En starkare ställning för planen för arbetssökande och ändrade villkor för de förmåner som beviljas vid arbetslöshet har behandlats av den arbetsgrupp som arbetsministeriet tillsatte att behandla den fortsatta grundläggande reformen av arbetskraftspolitiken (Toinen aalto, Arbetsförvaltningens publikation 269), av det av arbetsministeriet tillsatta projektet för främjande av motivationen (Passiivisesta aktiiviseen, Arbetsförvaltningens publikation 270) och projektet för utveckling av systemet med arbetsmarknadsstöd (Arbetsförvaltningens publication 287) samt av den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgrupp som arbetar på trepartsbasis och som har utrett utkomstskyddet för arbetslösa samt arbetskraftspolitiken (Social- och hälsovårdsministeriets arbetsgrupps-PM 2000:13).

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbetsministeriet. De förslag som har anknytning till utkomstskyddet för arbetslösa har beretts i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Företrädare för arbetsmarknadens centralorganisationer har hörts om propositionen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

Denna proposition utgör den del av en lagstiftningshelhet med vilken man strävar efter att fortsätta den arbetskraftspolitiska reformen, förebygga utslagning och fattigdom samt göra de arbetskraftspolitiska åtgärderna mer motiverande bl.a. genom en översyn av förmånerna. Propositionen har beröringspunkter i synnerhet med den separat avlåtna regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och 10 § lagen om arbetsmarknadsstöd (RP /2001 rd).

När det gäller arbetskraftspolitiska åtgärder som genomförs utan ett anställningsförhållande samt den rättsliga ställningen för dem som deltar i sådana åtgärder är också regeringens proposition med förslag till lag om företagshälsovård samt lag om ändring av 4 och 11 § lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden (RP 114/2001 rd) av betydelse. Propositionen är under behandling i riksdagen.

Ändringar med anknytning till utkomstskyddet för arbetslösa bereds som bäst av den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen Työttömyysturva 2001 som arbetar på trepartsbasis. Uppfyllandet av arbetsvillkoret genom arbete för vilket betalas sammansatt stöd har beröringspunkter med denna beredning. Därför utfärdar regeringen till denna del en separat proposition om en eventuell ändring av bestämmelsen om arbetsvillkoret enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om arbetskraftsservice

10 c §. *Rätt till plan för arbetssökande.* Rätten till plan för arbetssökande och tidpunkten för uppgörande av planen bibehålls. Planerna görs bättre och mer detaljerade och deras ställning som viktigt element i arbetskraftsbyråns service betonas.

Till 1 mom. fogas en uttrycklig bestämmelse om att planen utöver åtgärder som direkt syftar till sysselsättning också vid behov skall innehålla andra åtgärder som förbättrar färdigheterna på arbetsmarknaden och funktionsförmågan. Den arbetssökandes behov av sådana åtgärder skall bedömas som en del av utvärderingen av servicebehovet. Åtgärder som förbättrar färdigheterna på arbetsmarknaden och funktionsförmågan är till exempel tjänster som erbjuds av social- och hälsovården eller undervisningsmyndigheterna, i vissa fall också arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Genom resultatstyrning i arbetsförvaltningen strävar man efter att planen för arbetssökande görs upp i ett så tidigt skede som möjligt under tiden av arbetslöshet. Planen preciseras om arbetslösheten förlängs. Planen för arbetssökande skall då förutom personens arbetshistoria innehålla en granskning av hans eller hennes arbetssökande. Enligt 2 mom. skall planen fortfarande göras upp senast då arbetslösheten har pågått i fem månader. I syfte att stödja arbetssökandet bättre än tidigare och förhindra att arbetslösheten förlängs skall planen senast efter att arbetslösheten pågått i fem månader preciseras. Utgångspunkten är att den preciserade planen för arbetssökande skall bestå av åtgärder som direkt syftar till sysselsättning på arbetsmarknaden eller av sådana utredningar av arbetsförmågan eller arbetskonditionen som är nödvändiga med tanke på arbetsförmedlingen och sysselsättningen. Planen är preciserad på det sätt som avses i lagrummet då den innehåller arbetsplatser som kan sökas i en viss

bransch eller hos en bestämd arbetsgivare, utbildningsplatser inom en viss bransch eller vid en bestämd läroanstalt eller andra sysselsättningsfrämjande åtgärder som ordnas inom en viss bransch eller av en bestämd arrangör. Behovet av undersökningar som klarlägger arbetsförmågan och hälsotillståndet bedöms enligt det gällande 10 d § 3 mom. Planen kan dock bestå enbart av användning av arbetskraftsbyråns tjänster i situationer då utredningar av arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller motsvarande utredningar är på hälft eller den arbetssökandes servicebehov i övrigt fortfarande är oklart. En preciserad plan skall dock inte göras upp i situationer där det är uppenbart onödigt. Uppenbart onödigt att göra upp en plan är det om en person har fått en arbetsplats eller studieplats och arbetet eller studierna eller en annan lösning på arbetsmarknaden förverkligas inom en snar framtid.

När den preciserade planen för arbetssökande justeras eller revideras i enlighet med 3 mom. skall också den justerade eller reviderade planen vara preciserad.

4 och 5 mom. förblir oförändrade.

10 e §. *Samarbetskyldighet.* Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet skall en person med vilken man gjort upp en preciserad plan för arbetssökande och som varit arbetslös i fem månader som arbetslös arbetssökande vara skyldig att följa planen. Om följderna av försummelse av skyldigheten skall bestämmas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd. Om planen innehåller åtgärder eller kontakter som skall genomföras i arbetskraftsbyrån kan försummelse av dem leda till att ansökan om arbete upphör att vara i kraft i enlighet med 10 b § lagen om arbetskraftsservice.

Den arbetssökande skall vara skyldig att på det sätt som arbetskraftsbyrån föreskriver meddela hur han eller hon har följt planen. Arbetskraftsbyrån kan förutsätta denna anmälan i intervjuer på bestämda tidpunkter, genom andra personliga besök, per telefon eller skriftligen. Dessutom har man i utveck-

landet av arbetsförvaltningens elektroniska service förberett sig på att anmälan kan göras också elektroniskt. I anmälan skall den arbetssökande precisera vilka åtgärder han eller hon vidtagit, t.ex. vilka arbetsgivare han eller hon varit i kontakt med och tidpunkten för kontakterna. Någon annan bevisningsskyldighet skall den arbetssökande i regel inte ha, utan Arbetskraftsbyrån kan vid behov i enlighet med 29 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 34 a § lagen om arbetsmarknadsstöd kontrollera om anmälan stämmer. Om någon annan redogörelse för hur planen följts av särskild orsak krävs av den arbetssökande skall detta krav entydigt skrivas in i den plan som redogörelsen gäller.

För undvikande av tolkningssvårigheter föreslås det också att momentet skall inkludera en bestämmelse där man fastställer när samarbetskyldigheten skall upphöra. Enligt förslaget skall samarbetskyldigheten upphöra när personen har etablerat sig på arbetsmarknaden, dvs. när han eller hon har uppfyllt arbetsvillkoret i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Fram till dess skall samarbetskyldigheten utöver den första planen för arbetssökande också gälla justerade och reviderade planer. Enligt 10 c § 5 mom. lagen om Arbetskraftsservice kan den reviderade planen för arbetssökande ersättas med den aktiveringsplan som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Den föreslagna samarbetskyldigheten skall då gälla aktiveringsplanen, men endast till den del man har kommit överens om Arbetskraftspolitiska åtgärder i den.

Samarbetskyldigheten skall gälla endast under den tid då personen är arbetslös arbetssökande.

13 b §. *Rättslig ställning för den som deltar i arbetsprovning på en arbetsplats.* Paragrafen är ny. I paragrafen bestäms om arbetsprovningens förhållande till arbete som utförs i ett arbetsavtalsförhållande, skydd i arbetet för den som deltar i arbetsprovning, avtal om arbetsprovning samt den maximala tiden för arbetsprovningen per vecka och dag och minimitiden per dag.

Om förhållandet mellan arbetsprovning och arbete i arbetsavtalsförhållande bestäms i 9 § förordningen om förmåner i samband med Arbetskraftsservice. Enligt lagrummet står en

kund som deltar i arbetsprovning på en arbetsplats inte i arbetsavtalsförhållande till den som erbjuder provningsplatsen eller till Arbetskraftsbyrån. Bestämmelsen i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen är tvingande rätt. Endast genom lag kan man således bestämma att en viss form av arbete inte skall omfattas av Arbetsavtalslagens tillämpningsområde. Utgångspunkten i Arbetsavtalslagen är dessutom att man i detta fall måste reglera den rättsliga ställningen för den som utför arbetet tillräckligt noggrant genom en speciallag. Därför skall en bestämmelse som till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen i förordningen tas in som 1 mom. i den föreslagna paragrafen. Författningshänvisningen ändras i enlighet med Arbetsavtalslagen som trädde i kraft den 1 juni 2001.

Enligt 2 mom. skall den som erbjuder arbetsprovningsplatsen på motsvarande sätt som den som ordnar arbetspraktik ansvara för arbetarskyddet för den som deltar i arbetsprovning enligt 6 § 3 mom. lagen om Arbetsmarknadsstöd, 17 § 3 mom. sysselsättningslagen och 1 § 2 mom. 2 punkten lagen om skydd i arbete och den som ordnar arbetslivsträningen skall ansvara för arbetarskyddet i enlighet med lagförslagen 3 och 4 i propositionen.

Innan arbetsprovningen på en arbetsplats inleds skall ett avtal på viss tid ingås om arbetsprovningen med den som erbjuder provningsplatsen, kunden som deltar i arbetsprovningen och den Arbetskraftsmyndighet som ordnar provningen. Om avtalets innehåll bestäms i 3 mom. Till denna del motsvarar momentet de nuvarande 9 § 1 och 3 mom. förordningen om förmåner i samband med Arbetskraftsservice. I momentet bestäms dessutom om anmälan till huvudförtroendemannen. Eftersom arbetsprovningen inte sker i ett arbetsförhållande och inte får ersätta arbete som utförs i ett arbetsförhållande är det nödvändigt att arbetstagarnas representant har möjlighet att följa hur arbetet utförs. Arbetskraftsbyrån får då utan hinder av bestämmelser om tystnadsplikt meddela namnet på mottagaren av Arbetsmarknadsstöd samt de uppgifter som avses i detta moment.

På grund av det precisionskrav som beskrivs i motiveringen till 1 mom. bestäms det i 4 mom. att man inte får komma överens om

att tiden för arbetsprövningen överskrider sex månader. Bestämmelsen motsvarar till sitt sakinhåll den nuvarande 11 § 1 mom. 1 punkten förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice. Dessutom skall tiden för arbetsprövningen dagligen vara högst åtta och minst fyra timmar. Tiden per vecka får vara högst fem dagar. Till denna del motsvarar förslaget bestämmelserna om maximal tid för arbetspraktik och arbetslivsträning i lagförslagen 3 och 4 i propositionen.

Ikraftträdande. En sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse föreslås i lagen.

1.2. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

2 §. *Förmån som betalas i form av utkomstskydd för arbetslösa och arbetslösa arbetssökandes allmänna skyldigheter.* Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen och att paragrafens rubrik ändras. I det nya momentet bestäms om den arbetssökandes allmänna skyldighet att aktivt söka arbete. Utkomstskyddet för arbetslöshet som ett utkomstskydd under tiden av arbetssökande skall förstås i ett vitt perspektiv. Med aktivt arbetssökande avses förutom att man söker lönearbete också att man söker sig till och deltar i utbildning, åtgärder som avses i samsättningslagen och lagen om arbetskraftsservice samt vilja till samarbete med arbetskraftsbyrån.

Bestämmelsen är till sin karaktär en allmän syftesbestämmelse och man kan inte enbart på grundval av den avslå en enskild arbetslös persons rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om förutsättningarna för beviljande av dagpenning skall fortfarande bestämmas i lagens 2 kap.

9 §. *Vissa begränsningar av arbetslöshetsdagpenningen.* Det föreslås att 1 mom. delas upp i två moment. Det föreslagna 1 mom. skall motsvara nuläget. Inte heller skyldigheten att ta emot arbete som avses i 7 § och utbildning som avses i 8 § ändras. På vägran att delta i sådan arbetssökningsträning för vilken den deltagande med stöd av 980/1998 har rätt till ersättning för uppehälle tillämpas fortfarande vad som bestäms i 8 §. Det föreslås att den skyldighet att under hot av förlust

av arbetslöshetsdagpenningen ta emot vissa arbetskraftspolitiska åtgärder, t.ex. arbetspraktik eller arbetsprövning, som avses i det nya 2 mom. skall begränsas. Det föreslås att 2 mom. flyttas och blir ett nytt 3 mom. Samtidigt blir 4 mom. ett nytt 5 mom. och ändras inte.

Den påföljd för upprepad vägran att delta i utredningar av arbetsförmågan eller arbets-konditionen som är nödvändiga för arbetskraftsservicen skall motsvara nuläget. Där- emot skall vägran att delta i arbetslivsträning, arbetsprövning och motsvarande åtgärder som anvisas av arbetskraftsbyrån inte inverka på rätten att få arbetslöshetsdagpenning, om åtgärden i fråga inte ingår i personens plan för arbetssökande.

Eftersom planen för arbetssökande har gjorts upp och undertecknats av den arbets-sökande och arbetskraftsbyrån tillsammans, krävs vid tillämpning av paragrafen inte att personen upprepade gånger vägrar delta i eller avbryter en åtgärd som ingår i planen. Vägran eller avbrytande medför inte automa- tiskt ett avbrott i ersättningen, utan personen skall fortfarande ha rätt att av giltig orsak låta bli att delta i en åtgärd utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning.

I det nya 3 mom. bestäms om vid vilken tidpunkt ett eventuellt avbrott i ersättning enligt 1 mom. kan föreskrivas efter att en per- son bestridit upphävandet av arbetsförhållan- det. I bestämmelsen fastställs inte om ett av- brott i ersättningen skall föreskrivas eller ej, utan bestämmelser om detta ingår i 9 § 1 mom. Tillämpning av bestämmelsen förutsät- ter vidare att personen lägger fram en tillförlitlig utredning om bestridandet.

Det föreslås att hävning av arbetsförhållan- det på arbetsgivarens initiativ skall jämsställas med uppsägning av arbetsförhållandet. Sam- tidigt skall lagrummet omskrivas så att det motsvarar den nya arbetsavtalslagen. När ar- betsgivaren upphävt arbetsförhållandet på in- dividuella grunder leder bestridandet till att personen inte själv anses ha orsakat att ar- betsförhållandet upphör förrän tvistemålet slutgiltigt har avgjorts. Med tanke på tid- punkten för föreskrivande av ett avbrott i er- sättningen har det i tvistemål således ingen betydelse om arbetsgivaren har upphävt ar- betsförhållandet eller sagt upp personen.

Karens kan också i samband med upphävande av ett arbetsförhållande föreskrivas i det fall att bestridandet varit uppenbart omotiverat. Väntan på att ett tvistemål skall avgöras innebär inte att personen blir utan det utkomstskydd för arbetslösa som annars tillkommer honom eller henne. Arbetslöshetsdagpenning kan beviljas för tiden efter en eventuell karens redan före domen eller ett annat slutgiltigt avgörande, eftersom den skadeersättning som eventuellt skall betalas av arbetsgivaren inte inverkar på den sökandes rätt till arbetslöshetsdagpenning under tiden efter ett eventuellt avbrott i ersättningen.

I det nya 4 mom. bestäms om följderna av att en person utan giltig orsak på ett väsentligt sätt försummar att följa sin plan för arbetssökande.

Följderna av försummelse av den samarbetskyldighet som ingår i 10 e § lagen om arbetskraftsservice är för närvarande delvis mångtydiga och preciseras när det gäller fall där en person vägrar att delta i uppgörandet av en plan för arbetssökande. För en mottagare av dagpenning som vägrar delta i uppgörandet av en plan för arbetssökande fastställs en tid av två månader utan ersättningar. Vid tillämpning av bestämmelsen anses vägran förutom direkt uttryckt vägran också vara situationer där en person utan giltig orsak låter bli att infinna sig vid den tidpunkt för uppgörande av planen för arbetssökande som man kommit överens om och som meddelats personen eller där personen vägrar lämna nödvändiga uppgifter för uppgörande av planen eller vägrar underteckna planen för arbetssökande. Vid bedömning av hur vägran att underteckna planen för arbetssökande inverkar på rätten till arbetslöshetsdagpenning är det av avgörande betydelse om planen kan anses vara realistisk för den arbetssökande i fråga. Vägran är däremot naturligtvis inte situationer där en person i förväg meddelar arbetskraftsbyrån om eller i efterhand tillförlitligt bevisar en orsak i anslutning till sjukdom, arbete, studier sökande efter arbete eller förbättrande av förhållandena på arbetsmarknaden, av vilken personen är förhindrad att delta i uppgörandet av planen på meddelad tidpunkt. Uppgörandet av planen skjuts då upp. Om det finns anledning att tvivla på sanningsenligheten i den orsak som personen

anfört eller om personen upprepade gånger skjuter upp uppgörandet av planen kan arbetskraftsbyrån eller arbetskraftskommissionen i enlighet med 28 § 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa förutsätta att personen företer den redogörelse som avses i bestämmelserna, t.ex. ett läkarintyg över sjukdom. Om effekterna av vägran på arbetssökandets giltighet bestäms i 10 b § 2 mom. och 10 e § 1 mom. lagen om arbetskraftsservice.

Om arbetslösheten hotar förlängas skall personen vara skyldig att följa planen för arbetssökande och regelbundet meddela arbetskraftsbyrån hur han eller hon följt planen. Om anmälningar i samband med samarbetskyldigheten och följandet av planen för arbetssökande bestäms i det föreslagna 10 e 2 mom. lagen om arbetskraftsservice.

Samarbetskyldigheten gäller endast sådana i 10 c § 2 mom. lagen om arbetskraftsservice uppräknade åtgärder som direkt ansluter sig till arbetsförmedling eller sysselsättning i planen för arbetssökande, dvs. arbets- eller studieplatser, andra sysselsättningsfrämjande åtgärder och åtgärder för utredande av arbetsförmågan eller arbetskonditionen. Enligt det föreslagna 10 c § 1 mom. lagen om arbetskraftsservice kan planen för arbetssökande vid behov innehålla andra åtgärder som förbättrar färdigheterna på arbetsmarknaden och funktionsförmågan. Att söka sig till dessa åtgärder skall inte vara en förutsättning för arbetslöshetsdagpenning, och ändringen utvidgar således inte skyldigheten att delta i till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i social- och hälsovårdens tjänster.

Om en person på ett väsentligt sätt försummar att följa planen för arbetssökande och inte har giltig orsak till sitt förfarande skall ett avbrott i ersättningen på två månader fastställas för honom eller henne. Påföljden kan dock utmätas endast i fråga om en person som redan varit arbetslös i minst fem månader. Uppföljningen efter fem månader sker på grundval av de arbetslöshetsperioder som förts in i arbetsförvaltningens datasystem och inte t.ex. på grundval av betalningsdagarna för utkomstskyddet för arbetslösa.

Bedömningen av om försummelsen kan

anses vara väsentlig skall basera sig på en helhetsbetonad prövning. I första hand försöker man genom den föreslagna ändringen inverka på sådana arbetslösa personers arbetsökande som inte alls söker arbete eller som söker arbete endast sporadiskt. Av central betydelse vid bedömningen av om försummelsen varit väsentlig är de möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller få sysselsättning som den arbetssökande har förlorat genom sitt förfarande. Utgångspunkten är att försummelse att söka lönearbete som ingår i planen för arbetssökande och att söka utbildning som avses i 8 § skall anses vara väsentlig försummelse av samarbetskyldigheten. På bedömningen av om försummelsen varit väsentlig inverkar också hur aktivt arbetssökandet varit tidigare och vilka andra åtgärder än de åtgärder som ingår i planen för arbetssökande som den arbetssökande har vidtagit för att främja sin sysselsättning.

För garanterande av rättssäkerheten och för undvikande av återkrav skall avbrottet i ersättningen räknas från den dag då Arbetskraftsmyndigheten har konstaterat försummelsen. Avbrottet kan således föreskrivas tidigast börjande den dag då Arbetskraftsbyrån har beslutat att föra ärendet till behandling hos Arbetskraftskommissionen.

9 b §. *Giltig orsak att låta bli att följa planen för arbetssökande.* Att planen för arbetssökande följs är i sig inte något självändamål, utan syftet med planen är att stöda personens möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. Propositionens avsikt är därför inte att begränsa begreppet giltig orsak i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och inte heller att ändra mottagningsskyldigheten så att den gäller till exempel arbete som inte uppfyller minimiförutsättningarna i den gällande lagen eller självständiga studier. Det föreslås att en uttrycklig bestämmelse om detta tas in som en ny 9 b §.

3 §. *Verkställande organ.* I 3 mom. görs en teknisk ändring som föranleds av de föreslagna ändringarna.

Ikraftträdande. En sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse föreslås i lagen.

I juli 1999 kom representanter för arbetsmarknadens centralorganisationer och arbetspensionsanstalterna till en lösning genom vilken man försöker minska antalet personer

som kommer eller hamnar in i den s.k. pensionsslussen. Som en del av regeringens åtgärder för att verkställa avtalet försöker man aktivt sysselsätta personer i 55-59-års åldern som blir arbetslösa på den normala arbetsmarknaden, vid behov med hjälp av utbildnings- och rehabiliteringsåtgärder. Om man inte lyckas sysselsätta dem på den öppna arbetsmarknaden vidtar arbetsförvaltningen för att förhindra långtidsarbetslöshet och pensionsslussens karaktär av förtidspension åtgärder som syftar till aktiv sysselsättning för dessa arbetslösa, i sista hand genom stödsysselsättning.

Enligt motiveringen till statsbudgeten gäller dessa intensifierade åtgärder endast personer som blev arbetslösa 2000 och därefter. Därför är det inte ändamålsenligt att utvidga förpliktelserna i planen för arbetssökande till att gälla ålderstigna arbetssökande som blivit arbetslösa före denna tidpunkt och som i praktiken inte blivit erbjudna arbete eller Arbetskraftspolitiska åtgärder. Det föreslås att det i ikraftträdelsebestämmelsens 2 mom. skall bestämmas att 9 § 4 mom. inte skall tillämpas på personer som vid lagens ikraftträdande är arbetslösa arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå och som har rätt till arbetslöshetsdagpenning med stöd av den s.k. rätten till tilläggsdagar i lagens 26 § 2 mom.

1.3. Lagen om arbetsmarknadsstöd

1 a §. *Allmänna skyldigheter för mottagare av arbetsmarknadsstöd.* Som ny 1 a § föreslås en bestämmelse som motsvarar 2 § 3 mom. i lagförslag 2 i propositionen. Bestämmelsen gäller allmän skyldighet för mottagare av arbetsmarknadsstöd att på eget initiativ och aktivt söka arbete, främja sin egen sysselsättning samt i detta syfte samarbeta med Arbetskraftsbyrån. Också med tanke på mottagaren av arbetsmarknadsstöd skall bestämmelsen ha karaktären av en syftesbestämmelse, och rätt till förmånen kan inte avslås enbart på grundval av bestämmelsen.

6 §. *Arbetspraktik och arbetslivsträning på en arbetsplats.* Arbetskraftspolitiska åtgärder som genomförs utan arbetsförhållande är arbetspraktik på en arbetsplats och arbetslivsträning på en arbetsplats. Dessutom bestäms i lagen om Arbetskraftsservice och i bestäm-

melser med stöd av den om arbetsprövning på en arbetsplats.

I 1 mom. begränsas arbetspraktiken till att gälla unga under 25 år utan yrkesutbildning. Det centrala syftet med arbetspraktik på en arbetsplats är på samma sätt som för närvarande att bekanta ungdomar utan yrkesutbildning och oftast också utan arbetserfarenhet med arbetslivet.

När det gäller andra mottagare av arbetsmarknadsstöd (personer som fyllt 25 år och ungdomar som har yrkesutbildning) tas en ny åtgärd i bruk som genomförs utan arbetsförhållande, nämligen arbetslivsträning på en arbetsplats. Det centrala syftet med arbetslivsträning är att stödja återvändandet till arbetslivet och förbättra den arbetslösas yrkeskunskap och färdigheter på arbetsmarknaden. Arbetslivsträning stöder förutom placeringen i arbete eller återvändandet till arbetslivet också förbättrandet av yrkeskunskapen och färdigheterna i arbetslivet. Därför skall villkoret för arbetslivsträning vara att den som ordnar åtgärden förbinder sig att tillsammans med Arbetskraftsbyrån delta i en utvärdering av den arbetslösas yrkeskunskap och utvecklingen av den. Ett villkor som gäller detta skall enligt det föreslagna 8 § 2 mom. alltid skrivas in i det avtal som ingås om arbetslivsträning.

Vid tillämpning av bestämmelsen är avsikten att tidpunkten då åtgärden inleddes skall vara avgörande vid gränsdragningen mellan arbetspraktik och arbetslivsträning. Således kan det avtal om arbetslivsträning som avses i 8 § ingås med en person under 25 år utan yrkesutbildning, om åtgärden inleds först efter att han eller hon fyllt 25. På motsvarande sätt tillämpas på inledd arbetspraktik fortfarande bestämmelserna gällande arbetspraktik under hela praktiktiden även om den som deltar i praktiken fyller 25 medan åtgärden pågår.

8 §. *Avtal om arbetspraktik eller arbetslivsträning.* I praktiken deltar numera också praktikanten själv i uppgörandet av arbetspraktikavtalet. I lagstiftningen finns dock ingen bestämmelse som förutsätter detta. För garanterande av rättsskyddet föreslås det att en uttrycklig bestämmelse om praktikantens rätt att som avtalspart delta i uppgörandet av avtalet skall tas in i 1 mom. Dessutom skall

avtalets innehåll preciseras i 1 mom. på så sätt att det av avtalet alltid skall framgå inte bara tiden för praktiken utan också platsen och tiden per dag och per vecka för arbetspraktiken. Enligt 4 mom. skall praktiken dagligen vara högst åtta och minst fyra timmar. Tiden per vecka får vara högst fem dagar.

Bestämmelsen i 10 § förordningen om arbetsmarknadsstöd (1361/1997) om skyldighet att göra en anmälan till förtroendemannen eller en annan representant för arbetstagarna om avtalet gällande arbetspraktik tas in i lagen i preciserad form i form av ett 3 mom.

I övrigt gäller samma förutsättningar avtalet om arbetslivsträning på en arbetsplats som för avtal gällande arbetspraktik. Paragrafens 3 och 4 mom., som blir 5 och 6 mom., ändras inte till sitt sakinnehåll.

8 a §. *Rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning.* Det föreslås att de nuvarande bestämmelserna gällande rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik och som ingår i 6 § 2 och 3 mom. blir nya 8 a § 1 och 2 mom. och utvidgas till att gälla även den föreslagna arbetslivsträningen på en arbetsplats.

11 a §. *Ersättning för uppehälle.* Till den som deltar i arbetslivsträning betalas enligt 1 mom. i ersättning för resekostnader och andra kostnader för uppehälle ersättning för uppehälle. Enligt 2 mom. bibehålls rätten till ersättning för uppehälle för den som deltar i arbetspraktik. Således har en person som är under 25 år och saknar yrkesutbildning rätt till ersättning för uppehälle under tiden av arbetspraktik endast om han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning högst under maximitiden 500 dagar eller arbetsmarknadsstöd på basis av arbetslöshet för minst 500 dagar.

Enligt det föreslagna 3 mom. skall beloppet av ersättningen för uppehälle, de viktigaste förutsättningarna för beviljande av ersättning och tillvägagångssätten bestämmas i enlighet med lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Regeringen har separat avgivit en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och 10 § lagen om arbetsmarknadsstöd (RP /2001 rd) enligt vilken till mottagare av arbetsmarknadsstöd i ersättning för uppehälle betalas 7 euro per dag. Enligt regeringspropositionen betalas till en studerande

som deltar i utbildning utanför sin pendlingsregion i förhöjd ersättning för uppehälle 14 euro per dag. Förhöjd ersättning för uppehälle betalas också till studerande

1) som deltar i utbildning som ordnas inom deras pendlingsregion men utanför hemkommunen,

2) vilkas deltagande i utbildning föranleder inkvarteringskostnader,

3) som företer ett hyresavtal eller en annan tillförlitlig redogörelse för kostnaderna för inkvarteringen.

I den ersättning för uppehälle som betalas under tiden av arbetslivsträning och med ovan nämnda begränsningar tiden av arbetspraktik betalas alltid 7 eller 14 euro, även om arbetslivsträningen eller arbetspraktiken sker utomlands.

12 b §. *Stödets belopp.* Det föreslås att inga ändringar görs i 1 och 3 mom. Det föreslås att definitionen av lönekostnader preciseras. Avsikten med ändringen är att förenhetliga terminologin och inga ändringar i bestämmelsens sakinhåll eller i tillämpningspraxis görs.

12 c §. *Stödets varaktighet.* Det föreslås att den maximala varaktigheten för arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren förlängs till två år per person. I kombination med sysselsättningsstödet kan arbetsmarknadsstödet fortfarande betalas till arbetsgivaren under ett år. Således är beloppet av stödet det andra året det samma som arbetsmarknadsstödet.

17 §. *Vägran att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.* På motsvarande sätt som i 9 § 2 mom. i lagförslag 2 i propositionen begränsas skyldigheten att ta emot vissa arbetskraftspolitiska åtgärder för personer som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. förlorar en person som vägrar delta i arbetslivsträning på en arbetsplats, yrkesvägledning eller rehabiliteringsåtgärder eller andra sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses skäligen sin rätt till arbetsmarknadsstöd endast då åtgärden i fråga ingår i den preciserade plan för arbetssökande som gjorts upp med personen i fråga. Personen har också i detta fall rätt att vägra om han eller hon har giltig orsak till sitt förfarande.

Skyldigheten att ta emot nämnda åtgärder

gäller den plan för arbetssökande som personen själv har undertecknat. I detta lagförslag, i propositionens 1:a lagförslag och i en proposition som regeringen särskilt avgivit om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning föreslås att de ersättningar för uppehälle som betalas för tiden av åtgärderna höjs och att grunderna för beviljande av ersättning utvidgas. Därför förutsätter fastställandet av ett avbrott i ersättningen att personens förfarande är upprepat. En ändring som föranleds av ändringen görs också i 20 § 2 mom.

Eftersom det i 6 § 1 mom. föreslås att arbetspraktik begränsas till att gälla unga personer som saknar yrkesutbildning, bestäms effekterna av vägran att delta i arbetspraktik på rätten till arbetsmarknadsstöd enbart enligt 15 § 3 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd. Det föreslås att de förmåner som betalas under tiden av arbetspraktik och lagrummet i fråga inte ändras, och bestämmelsen i lagförslagets 17 § 2 mom. om rätt att vägra delta i arbetspraktik ändras därmed inte heller.

20 §. *Vissa begränsningar av arbetsmarknadsstödet.* Paragrafens rubrik ändras så att den bättre beskriver innehållet. 1 mom. ändras så att den skyldighet för mottagare av arbetslöshetsdagpenning som ingår i lagförslag 2 i propositionen att delta i uppgörandet av en plan för arbetssökande och följa sin preciserade plan för arbetssökande om arbetslösheten har varat i minst fem månader, också skall gälla mottagare av arbetsmarknadsstöd. I momentet hänvisas också till den föreslagna nya 9 b § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och mottagaren av arbetsmarknadsstöd har således rätt att låta bli att följa planen för arbetssökande om han eller hon har giltig orsak till det.

5 §. *Främjande av sysselsättningen.* 7 §. *Ordning av arbetspraktik och arbetslivsträning.* 9 §. *Försäkringsskydd för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning.* 16 §. *Väntetid.* 19 §. *Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder.* 21 §. *Rätt till arbetsmarknadsstöd under väntetid, avbrottsstid eller självrisktid.* 25 §. *Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning.* I paragraferna görs ändringar av teknisk natur om den nya arbetskraftspolitiska åtgärden arbetslivsträning på en arbetsplats.

Ikraftträdande. I lagen föreslås en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse. Dessutom föreslås det att i bestämmelsens 2 mom. bestäms att hänvisningar till arbetspraktik annanstans i lagstiftningen i regel skall tillämpas även på den arbetslivsträning som avses i förslaget.

1.4. Sysselsättningslagen

2 a §. *Definitioner.* Paragrafen är ny. Det föreslås att definitioner av de viktigaste begreppen i lagen tas in i paragrafen för att öka genomskinligheten i fråga om rättigheter och skyldigheter. I paragrafen definieras begreppen unga, långtidsarbetslösa, handikappade och pendlingsregion. I sak ändras definitionerna i 2 § 1—3 och 5 punkten sysselsättningsförordningen inte.

17 §. *Ersättningar som betalas till arbetslösa.* Enligt lagförslag 3 i propositionen begränsas arbetspraktiken till att gälla endast arbetslösa under 25 år som saknar yrkesutbildning och som omfattas av systemet med arbetsmarknadsstöd. För förbättrande av andra arbetslösas färdigheter i arbetslivet och för stödjande av deras återvändande till arbetslivet och placering i arbetet samt stödjande av deras yrkeskunskap tas en ny åtgärd i bruk, arbetslivsträning på en arbetsplats. Således är den enda åtgärden i enlighet med sysselsättningslagen och sysselsättningsförordningen arbetslivsträning på en arbetsplats. De ändringar som följer av detta görs i 1—3 mom. I hänvisningsbestämmelsen i 2 mom. görs dessutom en teknisk ändring som följer av arbetsavtalslagen.

Enligt den proposition som regeringen särskilt avgivit med förslag till lagar om ändring av lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och 10 § lagen om arbetsmarknadsstöd (RP /2001 rd) samt i enlighet med lagförslag 3 i denna proposition skall ersättningarna för resekostnader och andra kostnader för uppehälle som betalas under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, arbetspraktik i anslutning till arbetsmarknadsstödet och arbetslivsträning höjas för att göra åtgärderna mera sporrande. Enligt 47 § 1 mom. sysselsättningsförordningen är maximibeloppet av sysselsättningsstödet för arbetspraktik det normala stödet höjt med 80 procent, dvs.

35,72 euro per dag. Synpunkter som gäller hur sporrande åtgärderna är förutsätter en möjlighet att ersätta kostnader framför allt då personen skulle föränledas avsevärda resekostnader eller andra kostnader för uppehälle.

I 4 mom. föreslås det att syftet med arbetslivsträning, avtalet om arbetslivsträning och försäkringsskyddet för den som deltar i arbetslivsträning definieras på motsvarande sätt som i lagförslag 3. Regleringen genomförs genom att man hänvisar till bestämmelserna i lagen om arbetsmarknadsstöd. Samtidigt upphävs bestämmelserna i sysselsättningslagens 17 § 4 mom. och 25 § 3 mom. gällande försäkringsskydd.

Ikraftträdande. I lagen föreslås en sedvanlig ikraftträdelsebestämmelse. Dessutom föreslås det att det i 2 mom. bestäms att hänvisningar annanstans i lagstiftningen till arbetspraktik som tidigare ordnats med stöd av sysselsättningslagen och sysselsättningsförordningen i regel skall tillämpas också på den arbetslivsträning som avses i förslaget.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Arbetskraftskommissionen skall ge ett bindande utlåtande till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten om vägran att göra upp en plan för arbets sökande och försummelse av planen för arbets sökande. Bestämmelser om detta skall utfärdas i förordningen om arbetskraftskommissioner (1681/1993).

Av företag förutsätts vid sysselsättning med hjälp av sammansatt stöd i regel att ett arbetsavtal som är i kraft tills vidare görs upp med den sysselsatte. Dessutom skall företaget förbättra de yrkesfärdigheter som den sysselsatte saknar i enlighet med en skriftlig utbildningsplan. Företagen har sysselsatt i mycket liten utsträckning med hjälp av sammansatt stöd. Samtidigt är sysselsättningen mest verkningsfull när den sker i företag. Därför är avsikten att ändra sysselsättningsförordningen så att ovan nämnda begränsningar slopas för det sammansatta stödets del. Till sysselsättningsförordningen fogas också bestämmelser om det jobbsökarförsök som genomförs i de största städerna.

Beloppet av ersättningarna för resekostnader och andra kostnader för uppehälle (ersättning för uppehälle) under tiden av arbetsprövning och arbetssökningsträning förenhetligas så att det motsvarar de ersättningar för uppehälle som betalas för tiden av arbetspraktik och arbetslivsträning. Arbetskraftsbyrån kan dock bevilja en handikappad förhöjd ersättning för uppehälle för tiden av arbetsprövning som ordnas på en arbetsplats i den handikappades hemkommun, om arbetsprövningen på grund av handikappet medför exceptionell ekonomisk belastning.

Genomförandet av ändringarna förutsätter ändringar i förordningen om förmåner i samband med arbetskraftsservice, sysselsättningsförordningen och förordningen om ersättning för uppehälle för personer som deltar i utbildning av arbetssökande. Benämningen på denna förordning ändras samtidigt till statsrådets förordning om ersättning för uppehälle för personer som deltar i utbildning av arbetssökande.

3. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

4. Lagstiftningsordning

Bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter i Finlands grundlag (731/1999, nedan grundlagen) har vid beredningen av propositionen varit av betydelse vid bedömningen av det orsaksbaserade grundläggande utkomststöd som avses i 19 § 2 mom. grundlagen. I bedömningen har även 18 § 2 mom. grundlagen beaktats, i vilket bestäms om det allmännas skyldighet att främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. En för propositionen central bestämmelse gällande de grundläggande fri- och rättigheterna är också 6 § 2 mom. grundlagen som förbjuder särbehandling utan godtagbart skäl, bl.a. på grund av ålder. Dessutom har man i 13 b § 3 mom. i lagförslag 1, 8 § 3 mom. i lagförslag 3 och 17 § 4 mom. i lagförslag 4 beaktat förutsättningen i 10 § 1 mom. grundlagen att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Bakom preciseringen av

den rättsliga ställningen för personer som deltar i arbetskraftspolitiska åtgärder som genomförs utan arbetsförhållande ligger förutom den reviderade arbetsavtalslagen (55/2001) också 80 § 1 mom. grundlagen enligt vilket bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter skall utfärdas genom lag.

Enligt 19 § 2 mom. grundlagen skall var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad bland annat vid arbetslöshet. Arbetsmarknadsstödet är i praktiken ett förmånssystem inom socialskyddet som hänför sig till detta lagrum. Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis (bl.a. GrUU 17/1995 rd och 17/1996 rd) ansett att regeringsformen inte i sig hindrar att det ställs upp villkor för stöd som tryggar en grundläggande utkomst. Dessa villkor kan med beaktande av den föreliggande sociala risksituationen, dvs. arbetslösheten, väl bygga på att den berörda själv aktivt medverkar till åtgärder som i sista hand bidrar till att bevara hans arbetsförmåga och till att sysselsätta honom. Utskottets tolkning hänförde sig till förslagen till ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd. Vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (RP 66/1998 rd) konstaterade grundlagsutskottet, samtidigt som det föreslog vissa preciseringar i bestämmelseförslaget i fråga, att bundenheten enligt lagförslagets 15 § 2 mom. till integrationsplanen med beaktande av att avsikten med de föreslagna bestämmelserna är att främja invandrarens deltagande i arbetslivet och samhället ändå kan anses, förutom med tanke på det allmännas intresse också med tanke på det faktiska tryggheten av individens rättigheter, vara ett viktigt och godtagbart arrangemang. På motsvarande sätt har grundlagsutskottet vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lag om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och vissa lagar som har samband med den (GrUU 44/2000 rd) jämställt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och aktiveringsplanen i samband med den med arbetskraftspolitiska åtgärder vad målen beträffar.

I propositionen föreslås inte att begränsningarna av samarbetskyldigheten eller ar-

betslöshetsförmånerna i sig skall utvidgas. Också för närvarande kan vägran att göra upp en plan för arbetssökande och vägran att ta emot arbete eller delta i arbetskraftspolitiska åtgärder leda till ett avbrott i ersättningen eller förlust av arbetslöshetsförmåner. Enligt 9 b § i propositionens 2:a lagförslag och 20 § 1 mom. i lagförslag 3 bedöms giltig orsak att vägra på samma sätt som i fråga om vägran att ta emot preciserad anvisning av arbetskraftsmyndigheten. På motsvarande sätt föreslås det i propositionen att skyldigheten att ta emot vissa av arbetskraftsmyndigheten anvisade arbetskraftspolitiska åtgärder som inte ingår i personens plan för arbetssökande skall begränsas. Dessutom skall den föreslagna samarbetskyldigheten endast gälla arbetssökande som varit arbetslösa i minst fem månader i följd. I målen för arbetskraftspolitiken är det med tanke på 18 § 2 mom. grundlagen väsentligt att avvärja långtidsarbetslöshet och förebygga utslagning. En preciserad plan för arbetssökande, samarbetskyldigheten i samband med planen och uppföljningen av hur planen följts gäller det skede i arbetslösheten då risken för långtidsarbetslöshet är uppenbar på det sätt som beskrivs i motiveringen till lagförslagen 1 och 2. Med långtidsarbetslöshet avses i detta sammanhang en kontinuerlig arbetslöshetsperiod på ett år.

I propositionen föreslås att arbetspraktik som åtgärd skall begränsas endast till unga personer som saknar yrkesutbildning. För tiden av arbetspraktik skall ersättning för uppehälle betalas endast till dem som varit arbetslösa länge. Ersättningen för uppehälle skall höjas till 7 euro per dag och när personen deltar i åtgärder utanför hemorten betalas i förhöjt stöd 14 euro under vissa förutsättningar. I övriga arbetskraftspolitiska åtgärder som genomförs utan arbetsförhållande skall ersättningen för uppehälle betalas till det nämnda beloppet oberoende av hur länge arbetslösheten pågått. Den föreslagna ändringen försätter inte mottagare av arbetsmarknadsstöd i olika ställning sinsemellan enbart på grund av ålder. Personer som skaffat sig en yrkesutbildning skall för tiden av den föreslagna arbetslivsträningen ha rätt till ersättning för uppehälle. På motsvarande sätt skall de ungdomar som avses i 2 § 2 mom. lagen

om arbetsmarknadsstöd och som fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden vara berättigade till ersättning för uppehälle som höjs från 5,05 euro till 7 eller 14 euro.

Således omfattas inte personer under 25 år som kommer ut på arbetsmarknaden för första gången av ersättningen för uppehälle. För dessa personer betalas arbetsmarknadsstödet till följd av 15 § 1—3 mom. lagen om arbetsmarknadsstöd i vilket fall som helst mot motprestation och således har personen i många fall rätt till arbetsmarknadsstöd endast för tiden av de arbetskraftspolitiska åtgärder som bestäms om i nämnda lags 2 kap. Förmånerna för denna grupp försämras inte jämfört med nuläget. Bestämmelserna i 17 § 2 mom. och 19 § 2 mom. i lagförslag 3 i propositionen skyddar unga personer mot ekonomisk oskälighet. Ändringarna i fråga om ersättningen för uppehälle är i sig ytterst små utvidgningar jämfört med hela systemet med arbetsmarknadsstöd. Unga människor är ett viktigt tyngdpunktsområde i arbetskraftspolitiken. I riktlinjerna för arbetskraftspolitiken och vid utvecklingen av systemet med arbetsmarknadsstöd är det centrala målet att styra in unga människor som saknar yrkesutbildning på utbildning. Med tanke på detta mål skulle en höjning av förmånerna i förhållande till studiestödet enligt lagen om studiestöd (65/1994) få felaktiga styrningseffekter framför allt när det gäller ungdomar som är negativt inställda till utbildning.

Syftet med höjningen av ersättningen för uppehälle och utvidgandet av förutsättningarna för beviljande av ersättningen är framför allt att trygga en möjlighet att delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder för sådana grupper av arbetslösa för vilka deltagandet i åtgärderna på grund av deras försörjningsplikt eller av andra orsaker medför en ekonomisk belastning som det nuvarande förmånssystemet inte kompenserar för i tillräcklig mån. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 17/1996 rd konstaterat att systemen dock inte behöver utsträckas till dem som omfattas av lagstadgade trygghetssystem och som med hänsyn till sin egen situation, t.ex. sina familjeförhållanden, i övrigt på det hela taget har möjligheter att skaffa sig en utkomst, även om deras normala utkomstmöjligheter vore sämre till exempel på grund av arbetslöshet.

Enligt grundlagsutskottet är en sådan behovsprövning författningsrättsligt godtagbar.

Enligt 2 mom. i bestämmelsen om ikraftträdande i propositionens 2:a lagförslag skall 9 § 4 mom. inte tillämpas på dem som får arbetslöshetsdagpenning på basis av den s.k. rätten till tilläggsdagar. Det är fråga om ett arrangemang i en övergångsfas som gäller endast dem som är arbetslösa arbetssökande vid lagens ikraftträdande och som på nämnda grund får arbetslöshetsdagpenning, dvs. uppskattningsvis 25 000 arbetslösa. Den föreslagna bestämmelsen begränsar inte på något sätt deras rättigheter till exempel till en preciserad plan för arbetssökande.

Lagstiftningen gällande arbetskraftsservice, skötseln av sysselsättningen eller utkomstskyddet för arbetslösa ställer i sig inte ålderstigna arbetslösa i en annan ställning än andra arbetslösa. De enda undantagen är sysselsättningsskyldigheten enligt 18 § sysselsättningslagen och 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, enligt vilket den som fyllt 57 år har rätt till arbetslöshetsdagpenning utan hinder av maximiantalet dagar som är 500. I praktiken godkändes under re-

cessionen och massarbetslösheten allmänt den så kallade arbetslöshetspensionsslussen, och inte heller i Arbetskraftsbyråerna erbjöds aktivt arbete eller sysselsättningsfrämjande åtgärder om en ålderstigen arbetssökande inte uttryckligen önskade det. I verkligheten har man av dessa arbetssökande inte före den ändring som beskrivs i motiveringen till bestämmelsen om ikraftträdande i lagförslag 2 förutsatt åtgärder som är inriktade på arbetsmarknaden. Att utsträcka den föreslagna ändringen till dessa personer skulle innebära en markant och oförutsägbar ändring av praxis.

Enligt regeringens uppfattning kränker de föreslagna lagarna inte de grundläggande fri- och rättigheter som fastställs i grundlagen och de kan behandlas i sedvanlig lagstiftningsordning. På grund av sakens principiella natur anser regeringen dock att det är önskvärt att ett utlåtande begärs hos grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om arbetskraftsservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 november om arbetskraftsservice (1005/1993) 10 c §, sådan den lyder i lag 193/2001, samt
fogas till 10 e §, sådan den lyder i nämnda lag 193/2001, ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 13 b § som följer:

10 c §

Rätt till plan för arbetssökande

En arbetslös arbetssökande har rätt till en plan för arbetssökande som utarbetas i samarbete med arbetskraftsbyrån och undertecknas gemensamt. Planen innefattar en bedömning av kundens behov av service och i den överenskoms om tjänster och åtgärder som främjar sysselsättningen samt vid behov om andra åtgärder som förbättrar färdigheterna på arbetsmarknaden och funktionsförmågan. Planen är en förutsättning för att kunden skall kunna anvisas sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i sysselsättningslagen eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Den preciserade planen för arbetssökande skall utarbetas senast när kunden har varit arbetslös i fem månader, om det inte är uppenbart onödigt. Den preciserade planen för arbetssökande innehåller arbets- eller utbildningsplatser som kunden kan söka, andra sysselsättningsfrämjande åtgärder eller åtgärder i anslutning till utredandet av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Om kundens servicebehov förutsätter det kan den preciserade planen också bestå av användning av de tjänster som avses i 3 § och 2 kap.

En arbetslös arbetssökande som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som föreskrivs i 26 § 1 eller 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984)

eller som på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) för minst 500 dagar, har rätt till en reviderad plan för arbetssökande som har preciserats på det sätt som avses i 2 mom.

En enskild kund som avses i 3 mom. har inom ramen för de anslag som anvisats för arbetskraftsbyråns bruk rätt till sådan service och andra åtgärder som specificeras i planen.

Om en arbetslös arbetssökande har rätt till en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), kan den reviderade planen för arbetssökande enligt 3 mom. ersättas med aktiveringsplanen.

10 e §

Samarbetskyldighet

En kund med vilken man i enlighet med 10 c § 2 eller 3 mom. har gjort upp en preciserad plan för arbetssökande och som har varit arbetslös minst fem månader är som arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån skyldig att följa planen.

Kunden är härvid dessutom skyldig att på det sätt som fastställs av arbetskraftsbyrån på bestämda tidpunkter meddela hur han har följt planen. Om någon annan redogörelse för hur planen har följts förutsätts av kunden skall detta skrivas in i planen för arbetssökande. Samarbetskyldigheten i samband

med den preciserade planen för arbetssökande upphör då personen uppfyller det arbetsvillkor som avses i 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På försumelse av det arbetsvillkor som avses i detta moment tillämpas vad som bestäms i 10 b §, lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd.

13 b §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetsprovning på en arbetsplats

En kund som deltar i arbetsprovning på en arbetsplats står inte i ett i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen avsett arbetsavtalsförhållande till den som erbjuder en arbetsprovningsplats eller till Arbetskraftsbyrån. Arbetsprovning på en arbetsplats kan dock inte ordnas hos en arbetsgivare till vilken kunden står i arbetsförhållande eller något annat tjänsteförhållande.

Den som erbjuder arbetsprovningsplatsen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetsprovning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som med stöd av dessa lagar bestäms eller föreskrivs och vad som med stöd av lagen om unga arbetstagare (669/1967) bestäms el-

ler föreskrivs.

Innan arbetsprovningen inleds skall därom ingås ett skriftligt avtal mellan det ämbetsverk, den inrättning, den sammanslutning, det företag eller den enskilda person som erbjuder provningsplatsen och den kund som deltar i provningen samt den arbetsmyndighet som ordnar provningen. I avtalet anges innehållet i arbetsprovningen, tiden och platsen för provningen, kontaktpersonen på provningsplatsen och ett utlåtande från provningsplatsen. Arbetskraftsbyrån skall göra en anmälan om avtalet om arbetsprovning till förtroendemannen eller en annan person som representerar de arbetstagare som är anställda hos den som ordnat provningsplatsen. Arbetskraftsbyrån får i detta fall utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt meddela namnet på den som deltar i arbetsprovningen samt de uppgifter som avses i detta moment.

Den provningstid som avses i 3 mom. får i avtalet inte överskrida sex månader. Tiden för arbetsprovning är dagligen högst åtta och minst fyra timmar. Tiden för arbetsprovning per vecka får vara högst fem dagar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om utkomtskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomtskydd för arbetslösa (602/1984) rubriken för 2 §, 3 § 3 mom. och 9 §, av dessa lagrum 3 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1324/1999 och 9 § i lagarna 1443/1992, 1401/1997 och 61/2001 samt fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 9 b § som följer:

2 §

Förmån som betalas i form av utkomtskydd för arbetslösa och allmänna skyldigheter för arbetslösa arbetssökande

En arbetslös arbetssökande är allmänt förpliktad att aktivt söka arbete och utbildning, vid behov söka sig till och delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder samt att till Arbetskraftsbyrån lämna uppgifter och redogörelser som gäller hans yrkeskunnande, arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga.

3 §

Verkställande organ

Arbetskraftskommissionerna eller Arbetskraftsbyråerna skall om de Arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomtskydd om vilka bestäms i 4 och 4 a §, 5 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. samt 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a och 9 b §, 10 § 2 mom. samt 11 och 11 a §, ge ett utlåtande som är bindande för folkpensionsanstalten och respektive arbetslöshetskassa så som närmare bestäms genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller Arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

9 §

Vissa begränsningar av arbetslöshetsdagpenningen

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under tre månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde.

En person som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller utan giltig orsak vägrar delta i sådan arbetslivsträning eller arbetsprövning på en arbetsplats som erbjuds av Arbetskraftsmyndigheten och som ingår i den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om Arbetskraftsservice (1005/1993) eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen eller som avbryter en sådan åtgärd har un-

3.

Lag**om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) 5—8, 9, 11 a, 12 b, 12 c, 16, 17 och 19—21 § samt 25 § 3 mom.,
av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1705/1995 och 62/2001, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 62/2001, 8 och 19 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1354/1997, 11 a § sådan den lyder i lag 637/2001, 12 b, 12 c och 17 § sådana de lyder i nämnda lag 1354/1997, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1089/2000, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1354/1997 och i lag 1325/1999 och 21 § sådan den lyder i nämnda lag 1705/1995, samt
fogas till lagen nya 1 a och 8 §, som följer:

1 a §

Allmänna skyldigheter för mottagare av arbetsmarknadsstöd

Den som får arbetsmarknadsstöd är allmänt förpliktad att aktivt söka arbete och utbildning, vid behov söka sig till och delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder samt att till Arbetskraftsbyrån lämna uppgifter och redogörelser som gäller hans yrkeskunnande, arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga.

5 §

Främjande av sysselsättningen

Förutsättningarna för att sysselsätta mottagare av arbetsmarknadsstöd kan på anvisning av Arbetskraftsmyndigheten främjas så att stödtagaren deltar i arbetspraktik, arbetslivsträning, utbildning, yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder eller i andra sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäligen, enligt vad som bestäms i detta kapitel.

6 §

Arbetspraktik och arbetslivsträning på en arbetsplats

Arbetskraftsbyrån kan anvisa mottagare av arbetsmarknadsstöd som saknar yrkesutbildning och är under 25 år arbetspraktik på en arbetsplats för att orientera stödtagaren i arbetslivet samt för att främja hans placering i arbete och hans yrkesskicklighet.

Arbetskraftsbyrån kan anvisa andra än i 1 mom. avsedda mottagare av arbetsmarknadsstöd arbetslivsträning på en arbetsplats för stödjande av återvändandet till arbetslivet samt främjande av placeringen i arbete och yrkeskompetensen.

7 §

Ordnanande av arbetspraktik och arbetslivsträning

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan placeras i arbetspraktik eller arbetslivsträning som ordnas av staten, en kommun, en samkommun, ett annat samfund, en stiftelse eller en enskild näringsidkare.

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan inte anvisas arbetspraktik eller arbetslivsträning

1) i uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen under de senaste nio månaderna före arbetspraktikens eller arbetslivsträningens början har sagt upp eller tillåtit arbetstagare av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker eller i uppgifter som den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen har ombildat till anställningsförhållande på deltid enligt 7 kap. 11 § arbetsavtalslagen (55/2001),

2) om arbetspraktiken eller arbetslivsträningen skulle leda till uppsägning eller permitteringar av arbetstagare som är anställda hos den som ordnar praktiken eller till försämring av deras anställningsvillkor eller

3) om arbetspraktiken eller arbetslivsträningen för den som ordnar den skulle medföra en sådan fördel att den skulle förvränga konkurrensen mellan företag eller enskilda näringsidkare.

8 §

Avtal om arbetspraktik eller arbetslivsträning

Arbetskraftsbyrån, den som ordnar arbetspraktik- eller arbetslivsträningsplatsen och mottagaren av arbetsmarknadsstöd skall ingå ett skriftligt visstidsavtal om arbetspraktiken eller arbetslivsträningen varav framgår:

1) tiden och platsen för praktiken eller träningen,

2) praktik- eller träningstidens längd per dag och vecka,

3) de uppgifter som mottagare av arbetsmarknadsstöd skall utföra under praktik- eller träningstiden samt

4) kontaktpersonen på praktik- eller träningsplatsen.

Arbetskraftsbyrån kan dessutom uppställa behövliga villkor för fullgörandet av den arbetspraktik eller arbetslivsträning som avses i avtalet. I avtal som gäller arbetslivsträning skall som villkor ingå att den som ordnar träningen skall delta i utvärderingen av yrkeskompetensen och kunnandet hos mottagaren av arbetsmarknadsstöd samt i utvärderingen

av hur de utvecklas. Om avtalet bestäms vid behov närmare genom förordning av statsrådet.

Arbetskraftsbyrån skall göra en anmälan om avtalet till förtroendemannen eller en annan person som representerar de arbetstagare som är anställda hos den som ordnat praktik- eller träningsplatsen. Arbetskraftsbyrån får i detta fall utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt meddela namnet på mottagaren av arbetsmarknadsstöd samt de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Den praktik- eller träningstid per dag som avses i 1 mom. 2 punkten skall vara högst åtta och minst fyra timmar. Praktik- och träningstiden per vecka får vara högst fem dagar.

Arbetskraftsbyrån kan ingå avtal för den tid introduceringen av personen i fråga i arbetet och arbetslivet eller främjandet av placeringen i arbetslivet och yrkeskompetensen beräknas ta i anspråk. Den tid ett avtal eller flera avtal sammanlagt kan vara i kraft är högst 12 månader per person. Av särskilda skäl, såsom för förhindrande av utslagning från arbetsmarknaden, kan den tid flera avtal sammanlagt kan vara i kraft uppgå till högst 18 månader.

De maximitider som avses i 5 mom. börjar räknas på nytt när en person har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som avses i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt på nytt uppfyller villkoren för arbetsmarknadsstöd. Maximitiden börjar räknas på nytt också i fråga om en person som efter att maximitiden gått ut har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar på basis av arbetslöshet.

8 a §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning

En mottagare av arbetsmarknadsstöd som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning enligt denna lag står inte i ett i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen avsett arbetsavtalsförhållande till den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen eller till arbetskraftsbyrån.

Den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som med stöd av dem bestäms eller föreskrivs samt vad som med stöd av lagen om unga arbetstagare (669/1967) bestäms eller föreskrivs.

9 §

Försäkringsskydd för deltagare i arbetspraktik eller arbetslivsträning

För olycksfall eller yrkessjukdom i samband med arbetspraktik eller arbetslivsträning skall till mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas ersättning av statens medel enligt de grunder som lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) stadgar om olycksfall i arbetet, till den del den skadelidande inte har rätt till minst motsvarande ersättning enligt någon annan lag.

Ärenden som gäller utbetalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas i första instans av statskontoret.

Arbetsministeriet skall ordna gruppsvarsförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik och arbetslivsträning.

11 a §

Ersättning för uppehålle

Till mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas ersättning för uppehålle för resekostnader och andra kostnader för uppehålle under den arbetslivsträning som avses i 6 § 2 mom.

Till en person som avses i 2 § 2 mom. betalas ersättning för uppehålle för resekostnader och andra kostnader för uppehålle under den arbetspraktik som avses i 6 § 1 mom.

Beträffande den ersättning för uppehålle som avses i 1 och 2 mom. gäller vad som i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning bestäms om ersättning för uppehålle för den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning i Finland och om ärenden som gäller ersättningen.

12 b §

Stödets belopp

Till arbetsgivaren betalas i arbetsmarknadsstöd fullt arbetsmarknadsstöd enligt 23 § 1 mom.

Det belopp av arbetsmarknadsstöd eller sammansatt stöd som betalas till arbetsgivaren kan vara högst så stort som de kostnader som en persons lön åsamkat arbetsgivaren. Stöd betalas inte, om de kostnader som en persons lön åsamkar arbetsgivaren per månad är mindre än beloppet av fullt arbetsmarknadsstöd per månad. Som lönekostnader betraktas lön som har betalats till en sysselsatt person före avdrag av den försäkrades lagstadgade avgifter och skatter samt arbetsgivarens lagstadgade socialskyddsavgift, arbetspensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringspremier samt obligatorisk grupplivförsäkringspremie. Om beloppet av sammansatt stöd överstiger arbetsgivarens lönekostnader, görs avdrag från sysselsättningsstödet.

Om maximibeloppet av stöd som betalas till olika arbetsgivare och om förfarandet vid betalningen av stöd bestäms genom förordning.

12 c §

Stödets varaktighet

Det kan bestämmas att arbetsmarknadsstöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader per person. Kombinerat med sysselsättningsstödet kan det dock bestämmas att arbetsmarknadsstödet skall betalas till arbetsgivaren för högst 12 månader per person. Beträffande maximitiderna tillämpas vad som i 8 § 4 mom. bestäms om den maximitid under vilken avtal om arbetspraktik och arbetslivsträning kan vara i kraft.

16 §

Väntetid

Till en person som avses i 2 § 1 punkten betalas arbetsmarknadsstöd när han, efter att

ha anmält sig till Arbetskraftsbyrån eller under en två års granskningsperiod före sin anmälan, i sammanlagt fem månader har varit i arbete, självständig företagare eller arbetslös arbets sökande hos Arbetskraftsbyrån eller deltagit i sådan arbetspraktik, arbetslivsträning, utbildning, arbetsprövning eller av Arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering som avses i 2 kap. Denna begränsning tillämpas inte på den som har kommit ut på arbetsmarknaden efter att ha fullbordat yrkesutbildning vid en läroanstalt eller efter att ha avlagt en examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den som arbetat, varit företagare eller arbets sökande samtidigt som han studerat på heltid, anses inte ha varit på arbetsmarknaden.

17 §

Vägran att delta i Arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller Arbetskonditionen eller vägrar delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 6 § 2 mom. eller 11 § och som ingår i den plan för arbets sökande som avses i 10 c § lagen om Arbetskraftsservice eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, har under två månader inte rätt till Arbetsmarknadsstöd. Tiden räknas från den dag då vägran eller avbrytandet ägde rum.

Andra än sådana stödtagare som avses i 2 § 2 mom. har alltid rätt att vägra delta i arbetspraktik utanför sin pendlingsregion utan att förlora sin rätt till Arbetsmarknadsstöd.

19 §

Avbrytande av Arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltigt skäl avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sitt deltagande i sådana åtgärder som avses i 6 § eller 11 § eller andra därmed jämförliga sysselsättningsfrämjande åtgärder som måste

anses vara skäligen, har under två månader efter avbrytandet inte rätt till Arbetsmarknadsstöd.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik på en arbetsplats, arbetslivsträning på en arbetsplats och arbetsprövning på en arbetsplats utan att förlora sin rätt till Arbetsmarknadsstöd, när han i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma praktik-, tränings- eller arbetsprövningsarrangör.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik på en arbetsplats, arbetslivsträning på en arbetsplats och arbetsprövning på en arbetsplats utan att förlora sin rätt till Arbetsmarknadsstöd, om den som ordnat åtgärden väsentligen försummar sina i 8 a § 2 mom. eller 13 b § lagen om Arbetskraftsservice föreskrivna förpliktelser eller underlåter att iakttäva praktikavtalets villkor.

20 §

Vissa begränsningar i Arbetsmarknadsstödet

På Arbetsmarknadsstöd tillämpas vad 7, 7 a, 9 § 1 mom. och 3—5 mom., 9 a och 9 b § samt 10 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriver om Arbetslöshetsdagpenning.

Om det av den omständigheten att en stödtagare förfar så som avses i 17—19 § kan dras den slutsatsen att stödtagaren inte vill delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder, har stödtagaren inte rätt till Arbetsmarknadsstöd förrän han i minst tre månader varit i arbete eller deltagit i sådan utbildning som avses i 10 §.

Vid upprepad vägran att arbeta eller motsvarande förfarande skall i fråga om Arbetsmarknadsstödet iakttas vad 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriver om Arbetslöshetsdagpenning.

21 §

Rätt till Arbetsmarknadsstöd under väntetid, avbrottstid eller självrisktid

Arbetsmarknadsstöd betalas utan hinder av 16—19 § och 22 a § för sådan tid då personen i fråga under väntetid, avbrottstid eller

självrisktid har deltagit i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetsprövning eller rehabilitering som avses i 2 kap.

25 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning

Inte heller förutsätts något behov av ekonomiskt stöd under den tid vederbörande deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetslivsträning, arbetsprövning eller av arbets-

förvaltningen ordnad rehabilitering, som avses i 2 kap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till arbetspraktik enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, anses hänvisningen gälla också arbetslivsträning enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av sysselsättningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sysselsättningslagen av den 13 mars 1987 (275/1987) 25 § 3 mom., sådant det lyder i lag 906/1998, samt
ändras 17 §, sådan den lyder i nämnda lag 906/1998, samt
fogas till 1 kap. en ny 2 a § som följer:

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *ung person* en person under 25 år som är anmäld som arbetslös arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå,

2) *långtidsarbetslös* en person som utan avbrott har varit arbetslös arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå i 12 månader eller en person som har varit arbetslös arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå i flera arbetslöshetsperioder som sammanlagt omfattat minst 12 månader, och som på grundval av den tid arbetslösheten totalt har varat kan jämföras med en person som utan avbrott har varit arbetslös i 12 månader,

3) *handikappad* en person vars möjligheter att få ett lämpligt arbete, behålla ett arbete eller avancera i ett arbete har minskat betydligt på grund av en på behörigt sätt konstaterad skada, sjukdom eller funktionsnedsättning,

4) *pendlingsregion* ett genom förordning av arbetsministeriet närmare fastställt, av en eller flera kommuner bildat område där kommunens invånare allmänt har sina arbetsplatser.

17 §

Ersättningar till arbetslösa

En arbetslös kan för främjande av hans egna insatser för att skaffa sig arbete och för trygghet av hans utkomst beviljas sysselsättningsstöd. Stödet kan enligt statsbudgeten beviljas en arbetslös för arbetslivsträning på en arbetsplats, för inledande och stabilisering av företagsverksamhet, för ökande av arbetsmöjligheterna för deltidsanställda samt för andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stödet, om dess belopp och varaktighet, ersättning av resekostnader och andra kostnader för uppehälle samt om behandlingen av ärenden som gäller stödet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den som deltar i arbetslivsträning enligt denna lag står inte i sådant arbetsavtalsförhållande som avses i 1 kap. 1 § lagen om arbetsavtal (55/2001) till den som ordnar arbetslivsträningen eller till arbetskraftsbyrån.

Om ansvaret för arbetarskyddet för den som deltar i arbetslivsträning bestäms särskilt.

På arbetslivsträning enligt denna lag tillämpas vad som i 6 § 2 mom., 8 § 1—4 mom. och 9 § lagen om arbetsmarknadsstöd

(1542/1993) bestäms om arbetslivsträning för mottagare av arbetsmarknadsstöd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.
Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till sådan arbetspraktik som avses i 17 §

som gäller vid denna lags ikraftträdande, anses hänvisningen gälla också arbetslivsträning enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Arbetsminister Tarja Filatov

1.

Lag**om ändring av lagen om arbetskraftsservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 november om arbetskraftsservice (1005/1993) 10 c §, sådan den lyder i lag 193/2001, samt
fogas till 10 e §, sådan den lyder i nämnda lag 193/2001, ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 13 b § som följer:

Gällande lydelse

10 c §

Rätt till plan för arbetssökande

En arbetslös arbetssökande har rätt till en plan för arbetssökande som utarbetas i samarbete med arbetskraftsbyrån och under-tecknas gemensamt. Planen innefattar en bedömning av kundens behov av service och i den överenskoms om åtgärder som främjar sysselsättningen.

Planen för arbetssökande skall utarbetas senast när kunden har varit arbetslös i fem månader. Planen är en förutsättning för att kunden skall kunna anvisas sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i sysselsättningslagen eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

En arbetslös arbetssökande som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som föreskrivs i 26 § 1 eller 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) eller som på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) för minst 500 dagar, har rätt till en reviderad plan för arbetssökande.

En enskild kund som avses i 3 mom. har inom ramen för de anslag som anvisats för arbetskraftsbyråns bruk rätt till sådan servi-

Föreslagen lydelse

10 c §

Rätt till plan för arbetssökande

En arbetslös arbetssökande har rätt till en plan för arbetssökande som utarbetas i samarbete med arbetskraftsbyrån och under-tecknas gemensamt. Planen innefattar en bedömning av kundens behov av service och i den överenskoms om tjänster och åtgärder som främjar sysselsättningen *samt vid behov om andra åtgärder som förbättrar färdigheterna på arbetsmarknaden och funktionsförmågan*. Planen är en förutsättning för att kunden skall kunna anvisas sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i sysselsättningslagen eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Den preciserade planen för arbetssökande skall utarbetas senast när kunden har varit arbetslös i fem månader, om det inte är uppenbart onödigt. Den preciserade planen för arbetssökande innehåller arbets- eller utbildningsplatser som kunden kan söka, andra sysselsättningsfrämjande åtgärder eller åtgärder i anslutning till utredandet av arbetsförmågan eller hälsotillståndet. Om kundens servicebehov förutsätter det kan den preciserade planen också bestå av användning av de tjänster som avses i 3 § och 2 kap.

Gällande lydelse

ce och andra åtgärder som specificeras i planen.

Om en arbetslös arbetssökande har rätt till en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), kan den reviderade planen för arbetssökande enligt 3 mom. ersättas med aktiveringsplanen.

Föreslagen lydelse

En arbetslös arbetssökande som är berättigad till arbetsmarknadsstöd och som har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som föreskrivs i 26 § 1 eller 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) eller som på basis av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) för minst 500 dagar, har rätt till en reviderad plan för arbetssökande som har preciserats på det sätt som avses i 2 mom.

En enskild kund som avses i 3 mom. har inom ramen för de anslag som anvisats för Arbetskraftsbyråns bruk rätt till sådan service och andra åtgärder som specificeras i planen.

Om en arbetslös arbetssökande har rätt till en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001), kan den reviderade planen för arbetssökande enligt 3 mom. ersättas med aktiveringsplanen.

10 e §

Samarbetskyldighet

Om en kund vägrar delta i en intervju för arbetssökande, i utarbetandet eller ändringen av en plan för arbetssökande eller en aktiveringsplan eller i service eller åtgärder om vilka överenskommit i en plan för arbetssökande eller en aktiveringsplan, tillämpas vad som bestäms i 10 b § 2 mom. samt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetsmarknadsstöd och lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

En kund med vilken man i enlighet med 10 c § 2 eller 3 mom. har gjort upp en preciserad plan för arbetssökande och som har varit arbetslös minst fem månader är som arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrån skyldig att följa planen.

Kunden är härvid dessutom skyldig att på det sätt som fastställs av Arbetskraftsbyrån på bestämda tidpunkter meddela hur han har följt planen. Om någon annan redogörelse för hur planen har följts förutsätts av kunden skall detta skrivas in i planen för

arbets sökande. Samarbets skyldigheten i samband med den preciserade planen för arbets sökande upphör då personen uppfyller det arbets villkor som avses i 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På försummelse av det arbets villkor som avses i detta moment tillämpas vad som bestäms i 10 b §, lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetsmarknadsstöd.

13 b §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetsprövning på en arbetsplats

En kund som deltar i arbetsprövning på en arbetsplats står inte i ett i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen avsett arbetsavtalsförhållande till den som erbjuder en arbetsprövningsplats eller till Arbetskraftsbyrån. Arbetsprövning på en arbetsplats kan dock inte ordnas hos en arbetsgivare till vilken kunden står i arbetsförhållande eller något annat tjänsteförhållande.

Den som erbjuder arbetsprövningsplatsen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetsprövning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som med stöd av dessa lagar bestäms eller föreskrivs och vad som med stöd av lagen om unga arbetstagare (669/1967) bestäms eller föreskrivs.

Innan arbetsprövningen inleds skall där om ingås ett skriftligt avtal mellan det ämbetsverk, den inrättning, den sammanslutning, det företag eller den enskilda person som erbjuder prövningsplatsen och den kund som deltar i prövningen samt den arbetsmyndighet som ordnar prövningen. I avtalet anges innehållet i arbetsprövningen, tiden och platsen för prövningen, kontaktpersonen på prövningsplatsen och ett utlåtande från prövningsplatsen. Arbetskraftsbyrån skall göra en anmälan om avtalet om arbetsprövning till förtroendemannen eller en annan person som representerar de arbetstagare som är anställda hos den som ordnat prövningsplatsen. Arbetskraftsbyrån får i detta fall utan hinder av bestämmel-

serna om tystnadsplikt meddela namnet på den som deltar i arbetsprövningen samt de uppgifter som avses i detta moment.

Den prövningstid som avses i 3 mom. får i avtalet inte överskrida sex månader. Tiden för arbetsprövning är dagligen högst åtta och minst fyra timmar. Tiden för arbetsprövning per vecka får vara högst fem dagar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/1984) rubriken för 2 §, 3 § 3 mom. och 9 §, av dessa lagrum 3 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1324/1999 och 9 § i lagarna 1443/1992, 1401/1997 och 61/2001 samt
fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 9 b § som följer:

Gällande lydelse

2 §

*Förmån som utbetalas i form av utkomstskydd för arbetslösa**Föreslagen lydelse*

2 §

*Förmån som betalas i form av utkomstskydd för arbetslösa **och allmänna skyldigheter för arbetslösa arbetssökande***

I syfte att trygga arbetslös arbetssökandes utkomst och att ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet betalas arbetslöshetsdagpenning.

Arbetslöshetsdagpenning betalas antingen som grunddagpenning (grundskydd) eller som dagpenning avvägd enligt förtjänsten (förtjänstskydd).

En arbetslös arbetssökande är allmänt förpliktad att aktivt söka arbete och utbildning, vid behov söka sig till och delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder samt att till Arbetskraftsbyrån lämna uppgifter och redogörelser som gäller hans yrkeskunnande, arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

3 §

*Verkställande organ**Verkställande organ*

Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomstskydd om vilka bestäms i 4 och 4 a §, 5 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. samt 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a §, 10 § 2 mom. samt 11 och 11 a §, ge ett utlåtande som är bindande för folkpensionsanstalten och respektive arbetslöshetskassa så som närmare bestäms genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande. (30.12.1999/1324)

Arbetskraftskommissionerna eller arbetskraftsbyråerna skall om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utkomstskydd om vilka bestäms i 4 och 4 a §, 5 § 1 mom. 3 punkten och 2 mom. samt 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a och 9 b §, 10 § 2 mom. samt 11 och 11 a §, ge ett utlåtande som är bindande för folkpensionsanstalten och respektive arbetslöshetskassa så som närmare bestäms genom förordning. Arbetskraftskommissionen eller arbetskraftsbyrån skall på begäran av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utan dröjsmål komplettera sitt utlåtande.

9 §

9 §

*Rätt till arbetslöshetsdagpenning i vissa fall**Vissa begränsningar av arbetslöshetsdagpenningen*

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under tre månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde. En person som upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäligen och som främjar sysselsättningen, utan godtagbart skäl, har under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning.

En person som utan giltigt skäl har lämnat sitt arbete eller själv har varit orsak till att arbetsförhållandet upphört, har under tre månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om en person genom sitt eget förfarande har varit orsak till att ett arbetsavtal inte har kommit till stånd, har han under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Om arbetet skulle ha varat högst fem dagar, har han under en månad inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han genom sitt eget förfarande har varit orsak till att arbetsavtal inte har kommit till stånd eller från den dag då arbetsförhållandet upphörde.

En person som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonditionen eller utan giltig orsak vägrar delta i sådan arbetslivsträning eller arbetsprövning på en arbetsplats som erbjuds av ar-

ning. Tiden räknas från den dag då han vägrade. (30.12.1997/1401)

Har en arbetstagare, vars arbetsavtal har sagts upp av något skäl som avses i 7 kap. 2 § arbetsavtalslagen eller i 39 § sjömanslagen (423/1978), bevisligen bestritt uppsägningen inom uppsägningstiden, och kan detta förfarande inte anses vara uppenbart grundlöst, kan det innan ett slutligt avgörande i saken har fattats inte anses att arbetstagaren själv, på det sätt som avses i 1 mom., har varit orsak till att anställningsförhållandet upphörde. Om anställningsförhållandet efter en lagakraftvunnen dom eller något annat avgörande som skall betraktas som slutligt skall anses ha upphört av en orsak som beror av arbetstagaren, skall 31 § tillämpas på återkrav av arbetslöshetsdagpenning som för den tid som avses i 1 mom. har utbetalts utan grund. (26.1.2001/61)

Den som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under två månader efter det han anmälde sig som arbetslös arbetssökande inte rätt

betskraftsmyndigheten och som ingår i den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om arbetskraftsservice (1005/1993) eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäliga och som främjar sysselsättningen eller som avbryter en sådan åtgärd har under två månader inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. Tiden räknas från den dag då han vägrade eller avbröt åtgärden.

Har en arbetstagare, vars arbetsavtal har sagts upp av något skäl som avses i 7 kap. 2 § arbetsavtalslagen eller i 39 § sjömanslagen (423/1978) eller vars arbetsavtal har upphävts på det sätt som avses i 8 kap. 1 § arbetsavtalslagen eller 49 § sjömanslagen, bevisligen bestritt uppsägningen inom uppsägningstiden eller upphävandet inom tre månader efter att arbetsförhållandet upphört, och kan detta förfarande inte anses vara uppenbart grundlöst, kan det innan ett slutligt avgörande i saken har fattats inte anses att arbetstagaren själv, på det sätt som avses i 1 mom., har varit orsak till att anställningsförhållandet upphörde. Om anställningsförhållandet efter en lagakraftvunnen dom eller något annat avgörande som skall betraktas som slutligt skall anses ha upphört av en orsak som beror av arbetstagaren, skall 31 § tillämpas på återkrav av arbetslöshetsdagpenning som för den tid som avses i 1 mom. har utbetalts utan grund.

En person som vägrar delta i uppgörandet av den plan för arbetssökande som avses i lagen om arbetskraftsservice är inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning under två månader från den dag då han vägrade. En person som utan giltig orsak väsentligen försummar att följa planen för arbetssökande i fall som avses i 10 e § 2 mom. lagen om arbetskraftsservice är inte berättigad till arbetslöshetsdagpenning under två månader. Tiden räknas från den dag då arbetskraftsmyndigheten har konstaterat försummelsen.

Den som under de närmast föregående sex månaderna innan han anmälde sig vid arbetskraftsbyrån har varit mindre än sex veckor på arbetsmarknaden och inte kan ange något godtagbart skäl till sin frånvaro, har under två månader efter det han anmäl-

Gällande lydelse

till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har varit i sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller har varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå.

Föreslagen lydelse

de sig som arbetslös arbetssökande inte rätt till arbetslöshetsdagpenning. En person anses ha varit på arbetsmarknaden om han har varit i sådant arbete som avses i 16 § 2 mom. eller har varit sysselsatt i företagsverksamhet eller varit arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå.

9 b §

Giltig orsak att inte följa planen för arbetssökande

En person har giltig orsak att inte följa planen för arbetssökande till den del han skulle ha rätt att vägra ta emot motsvarande arbete, utbildning eller sysselsättningsfrämjande åtgärder som arbetskraftsmyndigheten erbjuder med stöd av 7, 7 a och 8 § samt 9 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Denna lags 9 § 4 mom. tillämpas inte på en person som vid lagens ikraftträdande är arbetslös arbetssökande och som har rätt till grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten på de grunder som nämns i 26 § 2 mom.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1993 om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) 5—8, 9, 11 a, 12 b, 12 c, 16, 17 och 19—21 § samt 25 § 3 mom.,
 av dessa lagrum 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1705/1995 och 62/2001, 7 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 62/2001, 8 och 19 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1354/1997, 11 a § sådan den lyder i lag 637/2001, 12 b, 12 c och 17 § sådana de lyder i nämnda lag 1354/1997, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1089/2000, 20 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1354/1997 och i lag 1325/1999 och 21 § sådan den lyder i nämnda lag 1705/1995, samt
fogas till lagen nya 1 a och 8 §, som följer:

Gällande lydelse

5 §

Främjande av sysselsättningen

Förutsättningarna för att sysselsätta mottagare av arbetsmarknadsstöd kan på anvisning av Arbetskraftsmyndigheten främjas så att stödtagaren deltar i arbetspraktik, utbildning, yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder eller i andra sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäligen, enligt vad som stadgas i detta

Föreslagen lydelse

1 a §

Allmänna skyldigheter för mottagare av arbetsmarknadsstöd

Den som får arbetsmarknadsstöd är allmänt förpliktad att aktivt söka arbete och utbildning, vid behov söka sig till och delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder samt att till Arbetskraftsbyrån lämna uppgifter och redogörelser som gäller hans yrkeskunnande, arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga.

5 §

Främjande av sysselsättningen

Förutsättningarna för att sysselsätta mottagare av arbetsmarknadsstöd kan på anvisning av Arbetskraftsmyndigheten främjas så att stödtagaren deltar i arbetspraktik, *arbetslivsträning*, utbildning, yrkesväglednings- och rehabiliteringsåtgärder eller i andra sådana sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäligen, enligt vad som *be-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kapitel.

stäms i detta kapitel.

6 §

Arbetspraktik

Arbetskraftsbyrån kan anvisa mottagare av arbetsmarknadsstöd till arbetspraktik på en arbetsplats för att orientera stödtagaren i arbetslivet samt för att främja hans placering i arbete och hans yrkesskicklighet.

Medan en mottagare av arbetsmarknadsstöd deltar i arbetspraktik enligt denna lag står han eller hon inte i sådant anställningsförhållande till den som ordnar arbetspraktiken eller till Arbetskraftsbyrån som avses i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen (55/2001).

Den som ordnar arbetspraktik svarar för deltagarnas arbetarskydd enligt vad som stadgas eller bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt med stöd av dessa lagar och enligt vad som har stadgats eller bestämts med stöd av lagen om skydd för unga arbetstagare (669/1967).

7 §

Ordnande av arbetspraktik

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan placeras i arbetspraktik som ordnas av staten, en kommun, en samkommun, ett annat samfund, en stiftelse eller en enskild näringsidkare.

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan inte anvisas arbetspraktik

1) i uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken under de senaste nio månaderna före arbetspraktikens början har sagt upp eller permitterat arbetstagare av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker eller i uppgifter som den som ordnar arbetspraktiken har ombildat till anställningsförhållande på deltid enligt 7 kap. 11 § arbetsavtalslagen,

2) om arbetspraktiken skulle leda till uppsägning eller permitteringar av arbetstagare som är anställda hos den som ordnar prakti-

6 §

Arbetspraktik och arbetslivsträning på en arbetsplats

Arbetskraftsbyrån kan anvisa mottagare av arbetsmarknadsstöd som saknar yrkesutbildning och är under 25 år arbetspraktik på en arbetsplats för att orientera stödtagaren i arbetslivet samt för att främja hans placering i arbete och hans yrkesskicklighet.

Arbetskraftsbyrån kan anvisa andra än i 1 mom. avsedda mottagare av arbetsmarknadsstöd arbetslivsträning på en arbetsplats för stödjande av återvändandet till arbetslivet samt främjande av placeringen i arbete och yrkeskompetensen.

7 §

Ordnande av arbetspraktik och arbetslivsträning

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan placeras i arbetspraktik *eller arbetslivsträning* som ordnas av staten, en kommun, en samkommun, ett annat samfund, en stiftelse eller en enskild näringsidkare.

En mottagare av arbetsmarknadsstöd kan inte anvisas arbetspraktik *eller arbetslivsträning*

1) i uppgifter från vilka den som ordnar arbetspraktiken *eller arbetslivsträningen* under de senaste nio månaderna före arbetspraktikens *eller arbetslivsträningens* början har sagt upp eller permitterat arbetstagare av produktionsorsaker eller ekonomiska orsaker *eller i uppgifter som den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen* har ombildat till anställningsförhållande på deltid enligt 7 kap. 11 § arbetsavtalslagen (55/2001),

ken eller till försämring av deras anställningsvillkor eller

3) om arbetspraktiken för den som ordnar den skulle medföra en sådan fördel att den skulle förvränga konkurrensen mellan företag eller enskilda näringsidkare.

8 §

Avtal om arbetspraktik

Arbetskraftsbyrån skall med den som ordnar arbetspraktik ingå ett visstidsavtal varav framgår praktiktidens längd och de uppgifter som i praktiken deltagande mottagare av arbetsmarknadsstöd skall utföra under praktiktiden samt vem som är kontaktperson på praktikplatsen. Om avtal om arbetspraktik stadgas närmare genom förordning.

Arbetskraftsbyrån kan dessutom uppställa behövliga villkor för fullgörandet av den praktik som avses i arbetspraktikavtalet.

Arbetskraftsbyrån kan ingå avtal om arbetspraktik för den tid introduceringen av personen i fråga i arbetet och arbetslivet beräknas ta i anspråk. Den tid ett avtal om arbetspraktik eller flera avtal om arbetspraktik sammanlagt kan vara i kraft är högst 12 månader per person. Av särskilda skäl, såsom för förhindrande av utslagning på arbetsmarknaden, kan den tid flera avtal om arbetspraktik sammanlagt kan vara i kraft uppgå till högst 18 månader.

De maximitider som avses i 3 mom. börjar räknas på nytt när en person har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som avses i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt på nytt uppfyller villkoren för arbetsmarknadsstöd. Maximitiden börjar räknas på nytt också i fråga om en person som efter att maximitiden gått ut har fått arbetsmarknadsstöd för

2) om arbetspraktiken *eller arbetslivsträningen* skulle leda till uppsägning eller permitteringar av arbetstagare som är anställda hos den som ordnar praktiken eller till försämring av deras anställningsvillkor eller

3) om arbetspraktiken *eller arbetslivsträningen* för den som ordnar den skulle medföra en sådan fördel att den skulle förvränga konkurrensen mellan företag eller enskilda näringsidkare.

8 §

*Avtal om arbetspraktik **eller arbetslivsträning***

Arbetskraftsbyrån, den som ordnar arbetspraktik- eller arbetslivsträningsplatsen och mottagaren av arbetsmarknadsstöd skall ingå ett skriftligt visstidsavtal om arbetspraktiken eller arbetslivsträningen varav framgår:

1) tiden och platsen för praktiken eller träningen,

2) praktik- eller träningstidens längd per dag och vecka,

3) de uppgifter som mottagare av arbetsmarknadsstöd skall utföra under praktik- eller träningstiden samt

4) kontaktpersonen på praktik- eller träningsplatsen.

Arbetskraftsbyrån kan dessutom uppställa behövliga villkor för fullgörandet av den arbetspraktik eller arbetslivsträning som avses i avtalet. I avtal som gäller arbetslivsträning skall som villkor ingå att den som ordnar träningen skall delta i utvärderingen av yrkeskompetensen och kunnandet hos mottagaren av arbetsmarknadsstöd samt i utvärderingen av hur de utvecklas. Om avtalet bestäms vid behov närmare genom förordning av statsrådet.

Arbetskraftsbyrån skall göra en anmälan om avtalet till förtroendemannen eller en annan person som representerar de arbetstagare som är anställda hos den som ordnat praktik- eller träningsplatsen. Arbetskraftsbyrån får i detta fall utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt meddela namnet på mottagaren av arbetsmarknads-

Gällande lydelse

minst 500 dagar på basis av arbetslöshet.

Föreslagen lydelse

stöd samt de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Den praktik- eller träningstid per dag som avses i 1 mom. 2 punkten skall vara högst åtta och minst fyra timmar. Praktik- och träningstiden per vecka får vara högst fem dagar.

Arbetskraftsbyrån kan ingå avtal för den tid introduceringen av personen i fråga i arbetet och arbetslivet eller främjandet av placeringen i arbetslivet och yrkeskompetensen beräknas ta i anspråk. Den tid ett avtal eller flera avtal sammanlagt kan vara i kraft är högst 12 månader per person. Av särskilda skäl, såsom för förhindrande av utslagning från arbetsmarknaden, kan den tid flera avtal sammanlagt kan vara i kraft uppgå till högst 18 månader.

De maximitider som avses i 5 mom. börjar räknas på nytt när en person har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 13, 16 eller 16 a § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har fått arbetslöshetsdagpenning under den maximitid som avses i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa samt på nytt uppfyller villkoren för arbetsmarknadsstöd. Maximitiden börjar räknas på nytt också i fråga om en person som efter att maximitiden gått ut har fått arbetsmarknadsstöd för minst 500 dagar på basis av arbetslöshet.

8 a §

Rättslig ställning för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning

En mottagare av arbetsmarknadsstöd som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning enligt denna lag står inte i ett i 1 kap. 1 § arbetsavtalslagen avsett arbetsavtalsförhållande till den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen eller till Arbetskraftsbyrån.

Den som ordnar arbetspraktiken eller arbetslivsträningen ansvarar för arbetarskyddet för den som deltar i arbetspraktik eller arbetslivsträning enligt vad som bestäms i lagen om skydd i arbete (299/1958) och lagen om unga arbetstagare (998/1993) samt vad som med stöd av dem bestäms eller föreskrivs samt vad som med stöd av lagen

om unga arbetstagare (669/1967) bestäms eller föreskrivs.

9 §

Försäkringsskydd för deltagare i arbetspraktik

För olycksfall eller yrkessjukdom i samband med arbetspraktik skall till mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas ersättning av statens medel enligt de grunder som lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) stadgar om olycksfall i arbetet, till den del den skadelidande inte har rätt till minst motsvarande ersättning enligt någon annan lag.

Ärenden som gäller utbetalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas i första instans av statskontoret.

Arbetsministeriet skall ordna gruppsvarsförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik.

11 a §

Övriga förmåner

När en person som avses i 2 § 2 mom. deltar i arbetspraktik, betalas till honom eller henne såsom ersättning för uppehälle 5,05 euro per dag för resekostnader och kostnader för uppehälle under tiden för sådan arbetspraktik som avses i 6 §. Ersättning för uppehälle betalas dock inte till den som inte får arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetspraktiken. Beträffande ersättningen för uppehälle gäller i övrigt vad som i 10 § 2 mom. bestäms om ersättning för uppehälle som betalas till den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

9 §

Försäkringsskydd för deltagare i arbetspraktik eller arbetslivsträning

För olycksfall eller yrkessjukdom i samband med arbetspraktik eller arbetslivsträning skall till mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas ersättning av statens medel enligt de grunder som lagen om olycksfallsförsäkring (608/1948) stadgar om olycksfall i arbetet, till den del den skadelidande inte har rätt till minst motsvarande ersättning enligt någon annan lag.

Ärenden som gäller utbetalning av ersättning av statens medel med stöd av denna paragraf behandlas i första instans av statskontoret.

Arbetsministeriet skall ordna gruppsvarsförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik och arbetslivsträning.

11 a §

Ersättning för uppehälle

Till mottagare av arbetsmarknadsstöd betalas ersättning för uppehälle för resekostnader och andra kostnader för uppehälle under den arbetslivsträning som avses i 6 § 2 mom.

Till en person som avses i 2 § 2 mom. betalas ersättning för uppehälle för resekostnader och andra kostnader för uppehälle under den arbetspraktik som avses i 6 § 1 mom.

Beträffande den ersättning för uppehälle som avses i 1 och 2 mom. gäller vad som i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning bestäms om ersättning för uppehälle för den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning i Finland och om ärenden som gäller ersättningen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 b §

12 b §

*Stödets belopp**Stödets belopp*

Till arbetsgivaren betalas i arbetsmarknadsstöd fullt arbetsmarknadsstöd enligt 23 § 1 mom.

Det belopp av arbetsmarknadsstöd eller sammansatt stöd som betalas till arbetsgivaren kan vara högst så stort som de kostnader som en persons lön åsamkat arbetsgivaren. Stöd betalas inte, om de kostnader som en persons lön åsamkar arbetsgivaren per månad är mindre än beloppet av fullt arbetsmarknadsstöd per månad. Som lönekostnader betraktas lön som har betalats till en person samt arbetsgivarens pensions- och socialskyddsavgift. Om beloppet av sammansatt stöd överstiger arbetsgivarens lönekostnader, görs avdrag från sysselsättningsstödet.

Om maximibeloppet av stöd som betalas till olika arbetsgivare och om förfarandet vid betalningen av stöd bestäms genom förordning.

Till arbetsgivaren betalas i arbetsmarknadsstöd fullt arbetsmarknadsstöd enligt 23 § 1 mom.

Det belopp av arbetsmarknadsstöd eller sammansatt stöd som betalas till arbetsgivaren kan vara högst så stort som de kostnader som en persons lön åsamkat arbetsgivaren. Stöd betalas inte, om de kostnader som en persons lön åsamkar arbetsgivaren per månad är mindre än beloppet av fullt arbetsmarknadsstöd per månad. Som lönekostnader betraktas lön som har betalats till en *sys-selsatt person före avdrag av den försäkrades lagstadgade avgifter och skatter samt arbetsgivarens lagstadgade socialskyddsavgift, arbetspensionsförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringspremier samt obligatorisk grupplivförsäkringspremie*. Om beloppet av sammansatt stöd överstiger arbetsgivarens lönekostnader, görs avdrag från sysselsättningsstödet.

Om maximibeloppet av stöd som betalas till olika arbetsgivare och om förfarandet vid betalningen av stöd bestäms genom förordning.

12 c §

12 c §

*Stödets varaktighet**Stödets varaktighet*

Det kan bestämmas att arbetsmarknadsstöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 12 månader per person. Beträffande maximitiden tillämpas vad som i 8 § 4 mom. bestäms om den maximitid under vilken avtal om arbetspraktik kan vara i kraft.

Det kan bestämmas att arbetsmarknadsstöd skall betalas till arbetsgivaren för högst 24 månader per person. *Kombinerat med sysselsättningsstödet kan det dock bestämmas att arbetsmarknadsstödet skall betalas till arbetsgivaren för högst 12 månader per person*. Beträffande maximitiderna tillämpas vad som i 8 § 4 mom. bestäms om den maximitid under vilken avtal om arbetspraktik och arbetslivsträning kan vara i kraft.

16 §

Väntetid

Till en person som avses i 2 § 1 punkten betalas arbetsmarknadsstöd när han eller hon, efter att ha anmält sig till Arbetskraftsbyrån eller under en två års granskningsperiod före sin anmälan, i sammanlagt fem månader har varit i arbete, självständig företagare eller arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån eller deltagit i sådan arbetspraktik, utbildning, arbetsprövning eller av Arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering som avses i 2 kap. Denna begränsning tillämpas inte på den som har kommit ut på arbetsmarknaden efter att ha fullbordat yrkesutbildning vid en läroanstalt eller efter att ha avlagt en examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den som arbetat, varit företagare eller arbetssökande samtidigt som han studerat på heltid, anses inte ha varit på arbetsmarknaden.

17 §

Vägran att delta i Arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som upprepade gånger vägrar delta i sådana av Arbetskraftsbyrån erbjudna sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 6 eller 11 § eller i andra därmed jämförliga sysselsättningsfrämjande åtgärder som kan anses vara skäliga, har under två månader inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Denna avbrottsperiod räknas från den dag då vägran ägde rum. En stödtagare har alltid rätt att vägra delta i arbetspraktik utanför sin pendlingsregion utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd.

Med avvikelse från 1 mom. har en person som avses i 2 § 2 mom. och som utan giltigt skäl vägrar delta i arbetspraktik inte rätt till arbetsmarknadsstöd under två månader räknat från den dag då vägran ägde rum.

16 §

Väntetid

Till en person som avses i 2 § 1 punkten betalas arbetsmarknadsstöd när han, efter att ha anmält sig till Arbetskraftsbyrån eller under en två års granskningsperiod före sin anmälan, i sammanlagt fem månader har varit i arbete, självständig företagare eller arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån eller deltagit i sådan arbetspraktik, *arbetslivsträning*, utbildning, arbetsprövning eller av Arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering som avses i 2 kap. Denna begränsning tillämpas inte på den som har kommit ut på arbetsmarknaden efter att ha fullbordat yrkesutbildning vid en läroanstalt eller efter att ha avlagt en examen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Den som arbetat, varit företagare eller arbetssökande samtidigt som han studerat på heltid, anses inte ha varit på arbetsmarknaden.

17 §

Vägran att delta i Arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltig orsak upprepade gånger vägrar delta i åtgärder som Arbetskraftsmyndigheten erbjuder i syfte att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonitionen eller vägrar delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder som avses i 6 § 2 mom. eller 11 § och som ingår i den plan för arbetssökande som avses i 10 c § lagen om Arbetskraftsservice eller i andra därmed jämförliga åtgärder som måste anses vara skäliga och som främjar sysselsättningen, har under två månader inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Tiden räknas från den dag då vägran eller avbrytandet ägde rum.

Andra än sådana stödtagare som avses i 2 § 2 mom. har alltid rätt att vägra delta i arbetspraktik utanför sin pendlingsregion utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltigt skäl avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sitt deltagande i sådan arbetspraktik som avses i 6 § eller sådana åtgärder som avses i 11 § eller andra därmed jämförliga sysselsättningsfrämjande åtgärder som måste anses vara skäliga, har under två månader efter avbrottet inte rätt till arbetsmarknadsstöd.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik på en arbetsplats utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, när han i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma praktikarrangör.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, om den som ordnat arbetspraktiken väsentligen försummar sina i 6 § 3 mom. stadgade förpliktelser eller underlåter att iakttä praktikavtalets villkor.

20 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd i vissa fall

På arbetsmarknadsstöd tillämpas vad 7, 7 a, 9 och 9 a § samt 10 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriver om arbetslöshetsdagpenning.

Om det av den omständigheten att en stödtagare förfar så som avses i 17 § 1 mom. eller upprepade gånger förfar så som avses i 17 § 2 mom. eller i 18 eller 19 § kan dras den slutsatsen att stödtagaren inte vill delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder, har stödtagaren inte rätt till arbetsmarknadsstöd förrän han i minst tre månader varit i arbete eller deltagit i sådan utbildning som avses i 10 §.

19 §

Avbrytande av arbetskraftspolitiska åtgärder

Den som utan giltigt skäl avbryter eller av eget förvållande måste avbryta sitt deltagande i sådana åtgärder som avses i 6 § eller 11 § eller andra därmed jämförliga sysselsättningsfrämjande åtgärder som måste anses vara skäliga, har under två månader efter avbrytandet inte rätt till arbetsmarknadsstöd.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik på en arbetsplats, *arbetslivsträning på en arbetsplats och arbetsprövning på en arbetsplats* utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, när han i sammanlagt sex månader skött uppgifter hos en och samma praktik-, tränings- eller arbetsprövningsarrangör.

En stödtagare har rätt att avbryta sin arbetspraktik *på en arbetsplats, arbetslivsträning på en arbetsplats och arbetsprövning på en arbetsplats* utan att förlora sin rätt till arbetsmarknadsstöd, om den som ordnat åtgärden väsentligen försummar sina i 8 a § 2 mom. eller 13 b § lagen om arbetskraftsservice föreskrivna förpliktelser eller underlåter att iakttä praktikavtalets villkor.

20 §

Vissa begränsningar i arbetsmarknadsstödet

På arbetsmarknadsstöd tillämpas vad 7, 7 a, 9 § 1 mom. och 3—5 mom., 9 a och 9 b § samt 10 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriver om arbetslöshetsdagpenning.

Om det av den omständigheten att en stödtagare förfar så som avses i 17—19 § kan dras den slutsatsen att stödtagaren inte vill delta i sysselsättningsfrämjande åtgärder, har stödtagaren inte rätt till arbetsmarknadsstöd förrän han i minst tre månader varit i arbete eller deltagit i sådan utbildning som avses i 10 §.

Vid upprepade gånger att arbeta eller mot-

Gällande lydelse

Vid upprepad vägran att arbeta eller motsvarande förfarande skall i fråga om arbetsmarknadsstödet iakttas vad 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgar om arbetslöshetsdagpenning.

21 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd under väntetid, avbrottsid eller självrisktid

Arbetsmarknadsstöd betalas utan hinder av 16—19 § och 22 a § för sådan tid då personen i fråga under väntetid, avbrottsid eller självrisktid har deltagit i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetsprövning eller rehabilitering som avses i 2 kap.

25 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning

Inte heller förutsätts något behov av ekonomiskt stöd under den tid vederbörande deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering, som avses i 2 kap.

Föreslagen lydelse

svarande förfarande skall i fråga om arbetsmarknadsstödet iakttas vad 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskriver om arbetslöshetsdagpenning.

21 §

Rätt till arbetsmarknadsstöd under väntetid, avbrottsid eller självrisktid

Arbetsmarknadsstöd betalas utan hinder av 16—19 § och 22 a § för sådan tid då personen i fråga under väntetid, avbrottsid eller självrisktid har deltagit i sådan utbildning, arbetspraktik, *arbetslivsträning*, arbetsprövning eller rehabilitering som avses i 2 kap.

25 §

Betalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning

Inte heller förutsätts något behov av ekonomiskt stöd under den tid vederbörande deltar i sådan utbildning, arbetspraktik, *arbetslivsträning*, arbetsprövning eller av arbetsförvaltningen ordnad rehabilitering, som avses i 2 kap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till arbetspraktik enligt lagen om arbetsmarknadsstöd, anses hänvisningen gälla också arbetslivsträning enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

4.

Lag**om ändring av sysselsättningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sysselsättningslagen av den 13 mars 1987 (275/1987) 25 § 3 mom., sådant det lyder i lag 906/1998, samt
ändras 17 §, sådan den lyder i nämnda lag 906/1998, samt
fogas till 1 kap. en ny 2 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *ung person* en person under 25 år som är anmäld som arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå,

2) *långtidsarbetslös* en person som utan avbrott har varit arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå i 12 månader eller en person som har varit arbetslös arbetssökande vid en Arbetskraftsbyrå i flera arbetslöshetsperioder som sammanlagt omfattat minst 12 månader, och som på grundval av den tid arbetslösheten totalt har varat kan jämföras med en person som utan avbrott har varit arbetslös i 12 månader,

3) *handikappad* en person vars möjligheter att få ett lämpligt arbete, behålla ett arbete eller avancera i ett arbete har minskat betydligt på grund av en på behörigt sätt konstaterad skada, sjukdom eller funktionsnedsättning,

4) *pendlingsregion* ett genom förordning av Arbetsministeriet närmare fastställt, av en eller flera kommuner bildat område där kommunens invånare allmänt har sina arbetsplatser.

17 §

Ersättningar till arbetslösa

En arbetslös kan för främjande av hans egna insatser för att skaffa sig arbete och för tryggande av hans utkomst beviljas sysselsättningsstöd. Stödet kan enligt statsbudgeten beviljas en arbetslös för arbetspraktik på en arbetsplats, för inledande och stabilisering av företagsverksamhet, för ökande av arbetsmöjligheterna för deltidsanställda samt för andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Bestämmelser om förutsättningarna för beviljandet av stödet, om dess belopp och varaktighet samt om behandlingen av ärenden som gäller stödet utfärdas genom förordning.

Den som deltar i arbetspraktik enligt denna lag står inte i sådant arbetsavtalsförhållande som avses i 1 § lagen om arbetsavtal (320/1970) till den som ordnar arbetspraktiken eller till arbetskraftsbyrån.

Om ansvaret för arbetsskyddet för den som deltar i arbetspraktik bestäms skärskilt.

För olycka som skett i arbetspraktik eller yrkessjukdom som föranletts av arbetspraktik betalas till mottagare av sysselsättningsstöd ersättning av statens medel enligt de grunder som i lagen om olyckfallsförsäkring (608/1948) anges i fråga om olycksfall i arbetet, till den del den skadade inte har rätt till minst lika stor ersättning med stöd av någon annan lag. Det ministerium som behandlar sysselsättningsärenden ordnar gruppansvarförsäkring för dem som deltar i arbetspraktik.

25 §

Myndigheternas uppgifter

Ärenden som gäller betalning av ersättning av statens medel med stöd av 17 § 4 mom. behandlas i första instans av statskontoret.

17 §

Ersättningar till arbetslösa

En arbetslös kan för främjande av hans egna insatser för att skaffa sig arbete och för tryggande av hans utkomst beviljas sysselsättningsstöd. Stödet kan enligt statsbudgeten beviljas en arbetslös för *arbetslivsträning* på en arbetsplats, för inledande och stabilisering av företagsverksamhet, för ökande av arbetsmöjligheterna för deltidsanställda samt för andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stödet, om dess belopp och varaktighet, *ersättning av resekostnader och andra kostnader för uppehälle* samt om behandlingen av ärenden som gäller stödet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Den som deltar i *arbetslivsträning* enligt denna lag står inte i sådant *arbetsavtalsförhållande* som avses i 1 kap. 1 § lagen om arbetsavtal (55/2001) till den som ordnar arbetslivsträningen eller till arbetskraftsbyrån.

Om ansvaret för arbetarskyddet för den som deltar i *arbetslivsträning* bestäms särskilt.

På arbetslivsträning enligt denna lag tillämpas vad som i 6 § 2 mom., 8 § 1—4 mom. och 9 § lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/1993) bestäms om arbetslivsträning för mottagare av arbetsmarknadsstöd.

25 §

Myndigheternas uppgifter

(upphävs 3 mom.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Om det i någon annan lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den hänvisas till sådan arbetspraktik som avses i 17 § som gäller vid denna lags ikraftträdande, anses hänvisningen gälla också arbetslivsträning enligt denna lag, om inte något annat följer av denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
